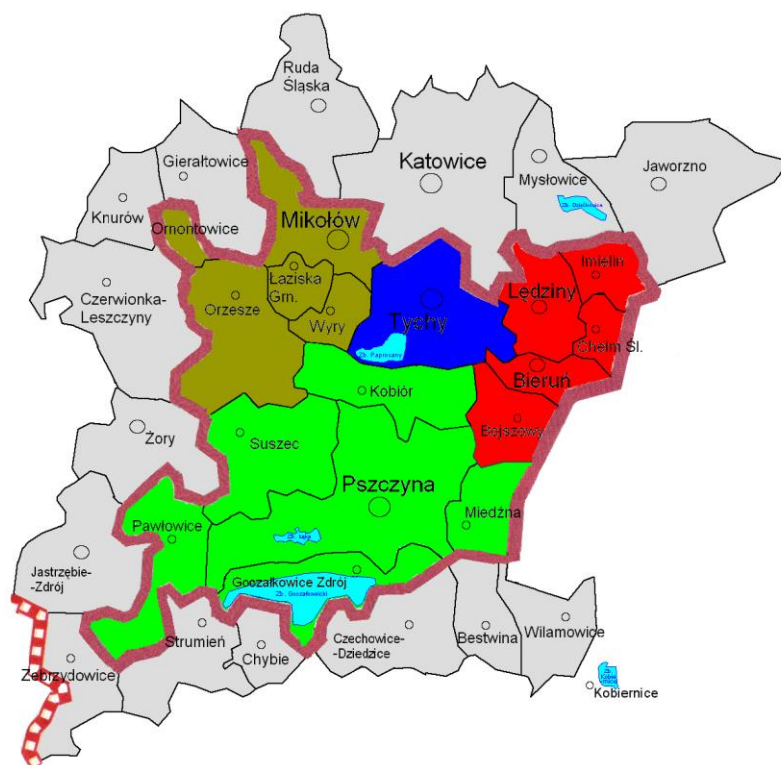

**Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
w Tychach**

**OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA
SANITARNEGO POWIATU
TYSKIEGO GRODZKIEGO
w 2021 roku**

*Obszar i ilość obiektów nadzorowany przez PSSE w Tychach
- dane z druków statystycznych*

<i>Dane</i>	<i>Powiat</i>				<i>Razem Powiaty</i>
	Tychy	Bieruńsko-Lędziński	Mikołowski	Pszczynski	
Obszar	81,81 km²	158,15 km²	233,10 km²	471,16 km²	944,22 km²
Liczba obiektów nadzorowanych	3067	1162	1964	2479	8672
Liczba ludności	126 184	59 898	99 253	111 748	397 083

Spis treści:

1. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ W POWIECIE TYSKIM GRODZKIM	4
2. STAN SANITARNY ZAKŁADÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA, MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ ORAZ KOSMETYKÓW	7
3. OCENA STANU SANITARNEGO URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTKU PUBLICZNEGO	17
4. ODDZIAŁ LABORATORYJNY	24
5. OCENA WARUNKÓW ZDROWOTNYCH ŚRODOWISKA PRACY, PRZESTRZEGANIA PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH SUBSTANCJI CHEMICZNYCH I ICH MIESZANIN ORAZ PRZESTRZEGANIA ZAKAZU WYTWARZANIA I WPROWADZANIA DO OBROTU ŚRODKÓW ZASTĘPCZYCH LUB NOWYCH SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH.	27
6. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	29
7. OCENA PLACÓWEK NAUCZANIA I WYCHOWANIA	33
8. DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWO – ZDROWOTNA	34

1. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ W MIEŚCIE TYCHY

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych

Wystąpienie zakażeń spowodowanych wirusem SARS-CoV-2 oraz zachorowań na chorobę wysoce zakaźną Covid-19 spowodowało szczególne zagrożenie dla zdrowia publicznego. Głównym celem działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach było ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 w populacji. W 2021 r. zgłoszono 11 671 zachorowań na Covid-19, co stanowiło 91,9% wszystkich zarejestrowanych chorób zakaźnych w Mieście Tychy (zapadalność na 100 tys. ludności wynosiła 10 009). Zachorowało 6 192 kobiet i 5 479 mężczyzn. Z powodu Covid-19 zmarły 284 osoby (122 kobiety i 162 mężczyzn). Podejmowano działania przeciwepidemiczne w związku z występującymi ogniskami zachorowań na Covid-19 w obiektach będących pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach. Nadzorowano osoby z dodatnim wynikiem badania w kierunku SARS-CoV-2.

W 2021 r. zgłoszono ogółem 12 699 chorób zakaźnych co stanowiło 33,9% ogólnej liczby chorób zakaźnych zgłoszonych do PPIS w Tychach z powiatów objętych nadzorem. W celu wzmocnienia nadzoru epidemiologicznego nad zachorowaniami na Covid-19, PPIS w Tychach współorganizował przeprowadzanie badań przesiewowych wśród podopiecznych i pracowników Domów Pomocy Społecznej, Zakładów Opiekuńczo-Lecznicznych oraz Zakładów Pielęgnacyjno-Opiekuńczych. W działania przeciwepidemiczne byli zaangażowani wszyscy pracownicy stacji. Utrzymano pracę w systemie dwu zmianowym. Dodatkowo do pracy w PSSE w Tychach zostali skierowani stażyści z Urzędu Pracy.

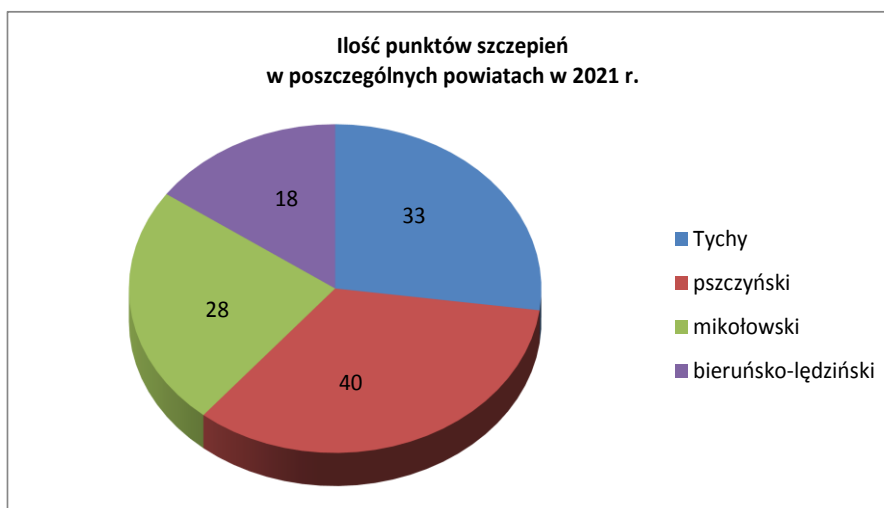
Dzięki wprowadzonemu Systemowi Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (SEPIS) i dużemu zaangażowaniu wszystkich pracowników stacji, możliwe było zwiększenie nadzoru i rejestracji innych chorób zakaźnych. Zanotowano 8 zatruc pokarmowych wywołanych pałeczkami *Salmonella* (w roku ubiegłym 3 zachorowania), 89 zakażeń wywołanych przez *Clostridium difficile* (w ubiegłym roku 21 zakażeń), 28 wirusowych zakażeń jelitowych wywołanych przez rotawirusy (w roku ubiegłym 10), 300 biegunek i zapaleń żołądkowo-jelitowych BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (w ubiegłym roku 55), 291 osp wietrznych (w ubiegłym roku 227), 33 płonice (w ubiegłym roku 15) oraz 9 zakażeń wywołanych przez *Streptococcus pyogenes* (w ubiegłym roku 18). Ponadto wystąpiły pojedyncze zachorowania na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez norowirusy, styczeńność i narażenie na wściekliznę oraz choroby wywołane przez *Streptococcus pneumoniae*.

Ponadto przeprowadzano badania bakteriologiczne próbek w kierunku pałeczek *Salmonella* i *Shigella* pochodzących od osób chorych, ozdrowieńców po przebytej chorobie oraz osób ze styczności z chorym. Z powyższych badań wykryto dwóch nowych nosicieli pałeczek z grupy *Salmonella*.

Nadzór nad wykonawstwem szczepień ochronnych

W mieście Tychy obowiązkowe szczepienia ochronne wykonywane były w 33 punktach szczepień (wykres nr 1). W przypadku osób do 20 roku życia program obowiązkowych szczepień ochronnych obejmował 24 657 osób.

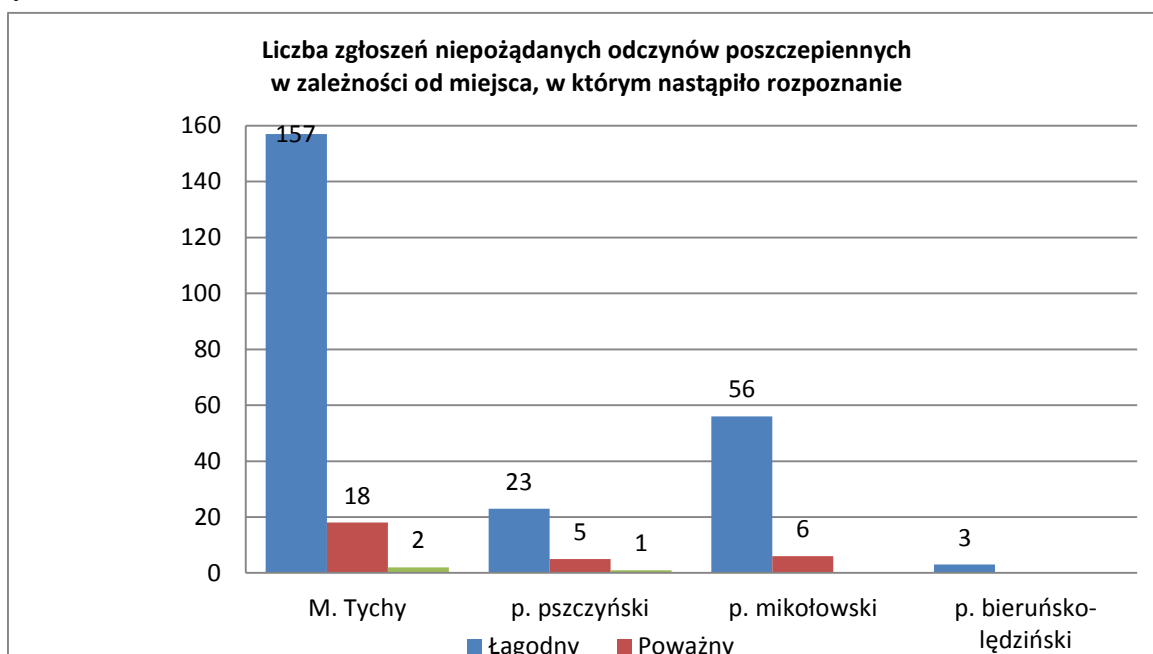
Wykres nr 1

W 2021 r. na terenie objętym nadzorem zarejestrowano 1 296 osób uchylających się od obowiązku szczepień, z tego w mieście Tychy –394. W porównaniu do ubiegłego roku odnotowano wzrost liczby uchylających się od szczepień w mieście Tychy o 3,96%.

W 2021 r. zarejestrowano 271 niepożądanych odczynów poszczeniennych, w tym 177 zgłoszono z placówek mieszczących się na terenie miasta Tychy. Spośród nich 157 zakwalifikowano jako odczyny łagodne, 18 jako poważne i 2 jako ciężkie (wykres nr 2).

Wykres nr 2

W ramach nadzoru nad realizacją Programu Szczepień Ochronnych oraz dokumentacją szczepień prowadzono szereg działań, między innymi:

- przeprowadzono kontrole podmiotów leczniczych w zakresie realizacji szczepień ochronnych, w tym nadzoru nad dystrybucją i przechowywaniem preparatów szczepionkowych,

- udzielano poradnictwa w zakresie obowiązkowych i zalecanych szczepień ochronnych,
- prowadzono nadzór nad poprawnością i terminowością sprawozdawczości z realizacji szczepień ochronnych, w tym racjonalnego gospodarowania preparatami szczepionkowymi, właściwą dokumentacją wykonanych szczepień ochronnych obowiązkowych i zalecanych,
- nadzorowano terminową zgłaszalność niepożądanych odczynów poszczepiennych,
- prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych dotyczących szczepień ochronnych do podmiotów leczniczych.

Ocena podmiotów leczniczych

Sekcja Epidemiologii wg stanu na dzień 31.12.2021 r. obejmowała nadzorem 973 podmioty lecznicze, z czego w mieście Tychy 403, co stanowi 41,68% ogólnej liczby nadzorowanych podmiotów. W grupie nadzorowanych podmiotów leczniczych są podmioty realizujące stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne (11), ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (149) oraz praktyki zawodowe lekarzy, dentystów i pielęgniarek (243).

Stacjonarne i całodobowe świadczenia medyczne w mieście Tychy realizowane były przez 6 szpitali (w tym 3 szpitale jednodniowe) oraz 5 podmiotów realizujących inne świadczenia zdrowotne w zakresie stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych (w tym 4 hospicja). Państwowa Inspekcja Sanitarna podejmuje działania w każdym przypadku podejrzenia wystąpienia ogniska zakażenia szpitalnego.

W mieście Tychy w 2021 r. wystąpiło 26 ognisk zakażeń epidemicznych. Przyczyną wystąpienia w 15 przypadkach był wirus SARS-CoV-2 (7 ognisk w podmiotach leczniczych, 2 ogniska w DPS/ZOL i 6 ognisk w zakładach pracy). Pozostałe ogniska epidemiczne miały miejsce tylko w podmiotach leczniczych: 7 ognisk zostało wywołanych przez *Clostridioides difficile*, 3 ogniska przez bakterie *Klebsiella pneumoniae* oraz 1 ognisko wywołane przez *Enterobacter cloacae* NDM.

Ogólnie zakażeniu uległo 167 osób, u których zakażenie potwierdzono badaniami laboratoryjnymi. Narażonych na zakażenie było 607 osób.

Wykres nr 3

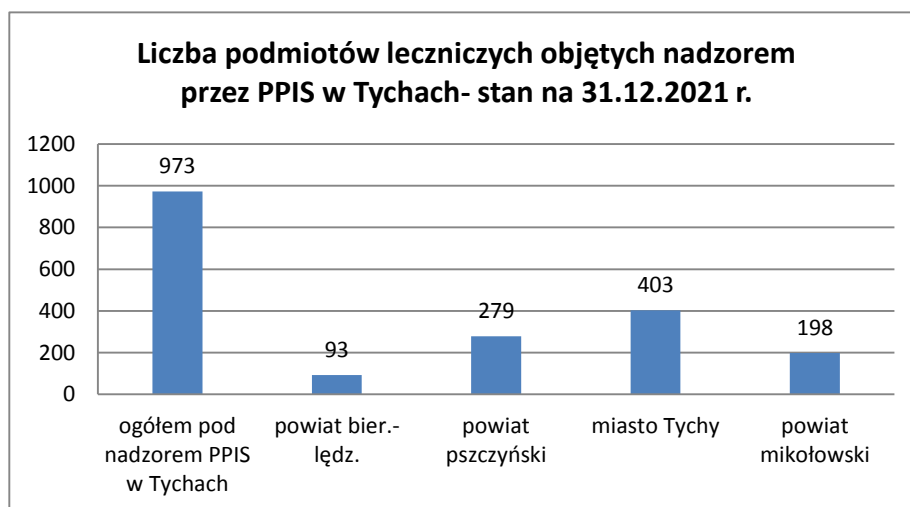

Tabela nr 1

Lp.	Rodzaj obiektów realizujących świadczenia zdrowotne w Mieście Tychy w 2021 r. będących pod nadzorem PPIS w Tychach	ilość
1	stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne (szpitale, zakłady rehabilitacji leczniczej, inne)	11
2	ambulatoryjne świadczenia zdrowotne	149
3	praktyki zawodowe (lekarzy, dentystów, pielęgniarek)	243
4	Ogółem	403

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 19 kontroli. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 2 decyzje nakazujące usunięcie nieprawidłowości oraz 1 decyzję płatniczą. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in. niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń i urządzeń w podmiocie leczniczym oraz nieprawidłowej gospodarki odpadami medycznymi.

Prowadzony nadzór nad stanem sterylizacji wykazał, że w mieście Tychy zainstalowanych jest 85 urządzeń do sterylizacji wyrobów medycznych wielokrotnego użycia.

Badania skuteczności sterylizacji w urządzeniach wykonywane są wg obowiązujących procedur w tym zakresie. Każdorazowo podczas przeprowadzania kontroli ocenie podlegały procedury oraz sposób dokumentowania skuteczności procesów sterylizacji.

2. STAN SANITARNY ZAKŁADÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA, MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ ORAZ KOSMETYKÓW

Zapewnienie bezpiecznej żywności wymaga szeregu działań podejmowanych w sposób skoordynowany i zintegrowany. W tym celu wdrożono szereg norm prawnych w zakresie kontroli higieny żywności obowiązujących zarówno rolników, producentów, przetwórców i sprzedawców. Wszystkie te przepisy mają zapewnić spełnienie zasady „od pola do stołu”, czyli gwarantować bezpieczeństwo produktów żywnościowych na każdym etapie łańcucha produkcji i dystrybucji.

Charakterystyka nadzorowanych zakładów

W 2021 r. Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Tychach nadzorowała 4384 zakłady usytuowane na terenie 4 powiatów. Znaczna liczba zakładów zlokalizowana jest na terenach wiejskich i na peryferiach miast. Najliczniejszą grupę stanowią zakłady obrotu żywnością, następnie zakłady żywienia zbiorowego otwartego, zamkniętego oraz obiekty produkcji żywności.

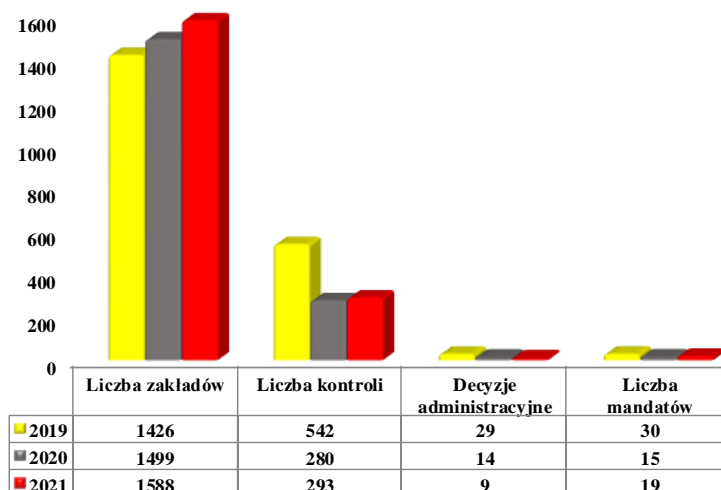
Na terenie działania tutejszej Stacji działają obiekty nowoczesne o wysokim standardzie, spełniające wymagania sanitarno – techniczne, funkcjonują również zakłady usytuowane w starym budownictwie, co wiąże się z ograniczonymi możliwościami ich modernizacji.

Ogólna ocena stanu sanitarnego zakładów żywieniowych i żywnościowych

W 2021 r. w ewidencji znajdowało się 1588 zakładów. We wszystkich zakładach objętych nadzorem przeprowadzono 293 kontrole urzędowe. Wydano 9 decyzji

administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. Winnych uchybień ukarano 19 mandatami karnymi na łączną kwotę 5300 zł (wykres nr 1).

Wykres nr 1. Działania kontrolne i represyjne w latach 2019 – 2021

Zakłady produkcji żywności

W 2021 r. w ewidencji znajdowało się 75 zakładów, w których przeprowadzono 21 kontroli sanitarnych. Wydano 3 decyzje administracyjne. ,

Tabela nr 1. Rodzaje i liczba zakładów produkcji żywności

Rodzaje zakładów produkcji żywności	Liczba zakładów
Wytwórnice lodów	5
Automaty do lodów	4
Wytwórnice tłuszczów roślinnych	1
Piekarnie	16
Ciastkarnie	17
Przetwórnice owocowo-warzywne	2
Browary i słodownie	1
Zakłady garmazeryjne	5
Wytwórnice makaronów	1
Wytwórnice koncentratów spożywczych	1
Wytwórnice substancji dodatkowych	1
Inne wytwórnice żywności	21

Nieprawidłowości techniczne i sanitarne to:

- ściany i sufity w magazynie mąki z widocznymi śladami przemrożenia wynikającymi z różnicy temperatur,
- ściany i sufity brudne, zakurzone z łuszczącą się farbą w pokoju śniadań, magazynie gotowego wyrobu, zmywalni sprzętu produkcyjnego, zmywalni opakowań transportowych, pomieszczeniu mycia i dezynfekcji jaj.

Zakłady Obrotu Żywnością

W 2021 r. w ewidencji znajdowało się 887 zakładów, w których przeprowadzono 154 kontrole urzędowych. Wydano 3 decyzje administracyjne, nałożono 10 mandatów karnych na kwotę 3200 zł.

Ponadto skierowano 1 zawiadomienie do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 97 ust. 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2020 r., poz. 2021), poprzez wprowadzanie do obrotu środków spożywczych zafałszowanych (stwierdzono wprowadzanie do obrotu środków spożywczych, z których usunięto lub zmieniono datę minimalnej trwałości do spożycia).

Tabela nr 2. Rodzaje i liczba zakładów obrotu żywnością

Rodzaje zakładów obrotu żywnością	Liczba zakładów
Sklepy spożywcze w tym hipermarkety	516
Kioski spożywcze	69
Magazyny hurtowe	47
Obiekty ruchome i tymczasowe	39
Środki transportu żywności	32
Inne obiekty obrotu żywnością	184

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości techniczne i higieniczne to m.in.:

- zabrudzone ściany w sali sprzedażowej oraz innych pomieszczeniach zakładu,
- uszkodzony blat roboczy w sali sprzedażowej – brak zabezpieczenia przed pochłanianiem wilgoci,
- uszkodzona, z ubytkami podłoga na zapleczu magazynowym,
- uszkodzone, z ubytkami drzwi na zapleczu magazynowym, brak łatwozmywalności,
- sufity w sali sprzedaży oraz w pomieszczeniach w których przechowywana jest żywność, brudne, zakurzone, zawilgocone z plamami po zalaniu.

Nieprawidłowości higieniczne (w dużej mierze zależne od zachowań personelu) to:

- brak porządku i czystości pod podestami i regałami w części magazynowej sklepu, nagromadzone duże ilości śmieci,
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia/ daty minimalnej trwałości,
- mielenie mięsa na zapas, maszynka do mielenia mięsa z resztkami mięsa w środku,
- przechowywanie wędlin poza urządzeniem chłodniczym,
- nieoznakowane środki spożywcze wprowadzane do obrotu,
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych zafałszowanych z zatartą datą przydatności do spożycia, z „przerobioną” – poprawioną datą przydatności do spożycia, z odciętą z opakowania datą przydatności do spożycia,
- brak powiadomienia GIS o wprowadzeniu suplementu diety (środka spożywczego) po raz pierwszy do obrotu na terytorium RP,
- brak aktualnych orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- wprowadzanie do obrotu suplementów diety zawierających składniki niedozwolone,
- oferowanie do sprzedaży w ladzie chłodniczej w sali sprzedaży kaczych porcji oraz skrzydeł o zmienionych cechach organoleptycznych, oślizłych, o zmienionym zapachu, śmierdzących,
- na zapleczu stoiska mięsno-wędliniarskiego w zamrażarce obok bułek do wypieku na tacy metalowej przechowywany drób: kaczka filet bez kości oraz wieprzowina karczek bez kości również o zmienionych cechach organoleptycznych, śmierdzące,

- wprowadzanie do obrotu owoców o zmienionych cechach organoleptycznych-zapleśniałych, zgniłych oraz wysuszonych,
- regał chłodniczy do przechowywania nabiału bardzo brudny, szczególnie pod kratką wentylacyjną widoczny kurz oraz śmieci a także resztki środków spożywczych.

Zakłady Żywnienia Zbiorowego (żywnienie otwarte, mała gastronomia, żywnienie zamknięte)

W 2021 r. w ewidencji znajdowały się 564 zakłady, w których przeprowadzono 108 kontroli urzędowych. Wydano 3 decyzje administracyjne, nałożono 6 mandatów karnych na kwotę 1800 zł.

Tabela nr 3. Rodzaje i liczba zakładów żywnienia zbiorowego

Rodzaje zakładów żywnienia zbiorowego	Liczba zakładów
Zakłady żywnienia zbiorowego otwarte	129
Zakłady małej gastronomii	221
Stołówki pracownicze	10
Bufety przy zakładach pracy	8
Bloki żywienia w szpitalach	4
Bloki żywienia w domach opieki społecznej	11
Stołówki w żłobkach i domach małego dziecka	27
Stołówki szkolne	26
Stołówki w przedszkolach	70
Stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych	4
Zakłady usług cateringowych	15
Inne zakłady żywienia	39

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości techniczne to m.in.:

- w pomieszczeniu kuchennym sufit z uszkodzonymi i brudnymi kasetonami,
- wykorzystywanie pomieszczeń niezgodnie z decyzją o zatwierdzeniu zakładu,
- ściany w pomieszczeniach kuchennych z odpadającą farbą i ubytkami w płytkach,
- uszkodzone posadzki z ubytkami płytek.

Nieprawidłowości higieniczne (w dużej mierze zależne od zachowań personelu) to:

- przygotowywanie do transportu środków spożywczych wymagających zapewnienia łańcucha chłodniczego w sposób przerywający ciąg chłodniczy – surówkę, dla której temperatura przechowywania wynosi do $+6^{\circ}\text{C}$, umieszczono w termoporcie w temperaturze $+15,6^{\circ}\text{C}$ - brak wkładów chłodzących,
- przerwanie w transporcie ciągu chłodniczego dla środków spożywczych wymagających zapewnienia łańcucha chłodniczego – transport surówki w termoporcie w temperaturze $+20,3^{\circ}\text{C}$,
- zastosowanie w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty, środków spożywczych niespełniających wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży,
- brak bieżącego porządku i czystości,
- pomieszczenia wykorzystywane niezgodnie z przeznaczeniem,
- brudny sprzęt kuchenny, bardzo brudne uszczelki w lodówkach,
- duża ilość nieoczyszczonych warzyw przetrzymywanych w przypadkowych miejscach, tj. kuchnia, korytarz komunikacyjny oraz chłodnia,

- w części kuchennej przetrzymywane jaja spożywcze niepoddane uprzednio myciu i dezynfekcji,
- na posadzce oraz pod szafkami porzucane produkty spożywcze,
- stanowiska pracy wykorzystywane niezgodnie z przeznaczeniem,
- brudno w pomieszczeniach kuchni, chłodni i zaplecza,
- podłoga brudna, tłusta z kawałkami surowców,
- brudne szafki kuchenne,
- brudny sprzęt kuchenny, naczynia tłuste, z pozostałościami potraw,

Zakłady produkujące i wprowadzające do obrotu materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością oraz kosmetyki

Nadzorem objęto 7 wytwórni i 39 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. W tej grupie zakładów przeprowadzono 10 kontroli, nałożono 3 mandaty karne na kwotę 300 zł. Podstawą do nałożenia mandatu było prowadzenie działalności w zakresie obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, bez złożenia wniosku o wpis do rejestru zakładów.

Nadzorowi podlegają również 2 zakłady produkujące kosmetyki i 14 zakładów obrotu kosmetykami.

Nadzór nad importem/eksportem

Import: W związku z prowadzeniem nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wykonano 148 kontroli, w tym 5 kontroli środków transportu, skontrolowano 799 partii środków spożywczych, 16 partii materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, wydano 149 świadectw jakości zdrowotnej. Do obrotu dopuszczono wszystkie zgłoszone partie.

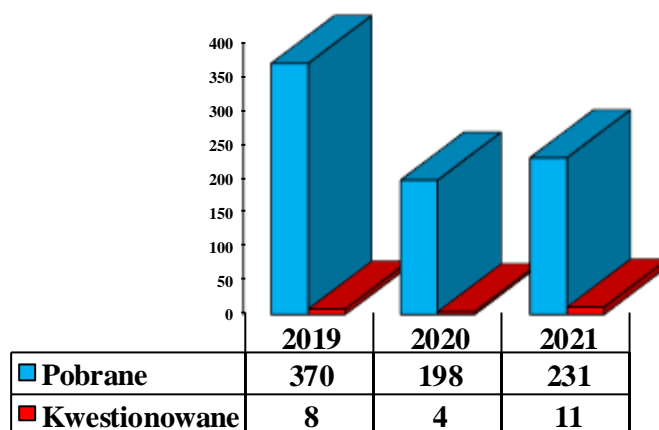
Eksport: Skontrolowano 728 partii żywności przeznaczonej na eksport, wszystkie dopuszczono do obrotu.

Jakość zdrowotna środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków

W 2021 r. na terenie powiatu tyskiego pobrano do badań laboratoryjnych 231 próbek środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Kwestionowano 11 próbek żywności z czego 6 z uwagi na obecność bakterii *Campylobacter* w podrobach drobiowych, a 5 z uwagi na obecność bakterii *Salmonella* w kebabie drobiowym. (wykres nr 2).

Wykres nr 2. Próbkę pobrane/kwestionowane w latach 2019-2021

Wnioski i interwencje

W 2021r. rozpatrzono ogółem 26 wniosków. Nałożono 6 mandatów karnych na łączną kwotę 2100 zł, wydano 2 decyzje administracyjne.

Najczęściej wnioski dotyczyły:**niewłaściwej jakości zdrowotnej środków spożywczych:**

- podawanie do spożycia posiłków nieodpowiednich dla małych dzieci (żłobek) - odzież dzieci przesiąknięta przyprawą magii,
- niewłaściwa jakość pizzy – złe samopoczucie po spożyciu,
- wprowadzanie do obrotu sera żółtego Gouda o niewłaściwych cechach organoleptycznych - pokryty pleśnią,
- sprzedaż przeterminowanych środków spożywczych,
- przekroczone limity składników we wprowadzanych do obrotu suplementach diety, niedopuszczone oświadczenia zdrowotne,
- oferowanie do sprzedaży nieświeżych warzyw i owoców, przeterminowanych ryb – dorsz, makrela, polędwica, łosoś,
- sprzedaż mięsa wycofanego z obrotu, mielonego i ponownie wprowadzanego do obrotu.
- wprowadzanie do obrotu suplementów diety zawierających niedozwolone składniki, bez zgłoszenia do GIS,
- zły jakości hamburger Mc Royal, powodujący dolegliwości żołądkowe,
- stare mięso, śmierdzący kurczak, oślizłe wędliny, zgniłe owoce, warzywa.

niewłaściwe warunki higieniczno-sanitarne:

- wniosek lokatora bloku mieszkalnego na uciążliwości związane z wydobywającym się z komina nieprzyjemnym zapachem,
- brak środków zabezpieczających tj. brak maseczek, rękawiczek, środków do dezynfekcji rąk, niezasłanianie ust i nosa przez pracowników,
- brak porządku i czystości w pomieszczeniach kuchni. Obecność gryzoni,
- niewłaściwa jakość pizzy – złe samopoczucie po spożyciu,
- zamrażanie mięsa i przechowywanie na zapleczu,
- przechowywanie pieczywa na podłodze,
- ekspedientka nie zachowuje higienicznej sprzedaży pieczywa – w tej samej rękawiczce kasuje pieniądze i podaje pieczywo,
- obecność owadów i muszek owocówek na wyrobach ciastkarskich,
- przepełnione kosze na odpadki należące do zakładu małej gastronomii.

Tabela nr 4. Wnioski o interwencję

Wnioski o interwencję		
Rok	Liczba zgłoszonych wniosków	Liczba mandatów karnych/kwota
2019	32	8/1800
2020	34	5/1100
2021	26	6/2100

Powiadomienia typu RASFF i RAPEX

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF) oraz Niebezpiecznych Produktach Nieżywnościowych (RAPEX) to systemy przekazywania informacji między urzędami ds. kontroli żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków.

W przypadku zidentyfikowania jakiegokolwiek zagrożenia zdrowia konsumentów umożliwia on sprawne i szybkie przekazywanie informacji, które są oceniane i jeżeli istnieje zagrożenie zdrowia konsumentów podejmowane są działania określone procedurami.

W 2021 r. otrzymano **105 powiadomień alarmowych i informacyjnych** w ramach systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych **RASFF**.

Przyczynami dla których dany produkt został zgłoszony do systemu RASFF było m.in.:

- przekroczenie parametrów mikrobiologicznych w następujących produktach: mięsie i przetworach mięsnych, jajach, wodzie butelkowanej, sezamie oraz przyprawach;
- zawartość niezadeklarowanych substancji w suplementach diety;
- migracja pierwszorzędowych amin aromatycznych z produktów z nylonu, obecność kadmu w konserwach rybnych i ołowiu w gruszkach;
- obecność zanieczyszczeń fizycznych w środkach spożywczych, w tym w alkoholu, pesto, drobiu;
- przekroczenie dopuszczalnego poziomu mykotoksyn w przetworach zbożowo-mącznych i owocach suszonych;
- przekroczenie tlenu etylenu w sezamie, produktach zbożowo-mącznych z sezamem, pączkach, przyprawach, ketchupie, kremie do tortu, konserwach rybnych, suplementach diety, wędlinach, serkach homogenizowanych, lodach, daniach instant, makaronach, napojach i kremach roślinnych, agarze;
- stwierdzenie 3-MPCD (3- monochloropropano- 1,2-diol) w fryturze gastronomicznej;
- obecność niedozwolonego składnika w materiałach i wyrobach do kontaktu z żywnością;
- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydów w produktach żywnościowych, tj.: kaszy gryczanej, grejpfrucie, kapuście czerwonej i pekińskiej, papryce słodkiej, bazylii suszonej, papryce żółtej oraz szpinaku;
- nieprawidłowe cechy organoleptyczne w produkcie spożywczym;
- przekroczenie dopuszczalnej zawartości THC (Tetrahydrokannabinol) w olejku konopnym, substancji dodatkowej w napojach energetycznych oraz antybiotyków w produktach spożywczych;
- przekroczenie dopuszczalnej zawartości WWA (wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne) w przetworach mięsnych.

W nadzorowanych obiektach monitorowano proces wycofywania tych produktów z obrotu handlowego. W większości przypadków producenci lub dystrybutorzy sami podejmowali takie działania.

Kategorie produktów	Powiadomienia alarmowe	Powiadomienia informacyjne
Mięso i przetwory mięsne	24	9
Przetwory zbożowo - mączne	3	1
Wyroby cukiernicze i ciastkarskie	1	0
Materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością	1	7
Zioła i przyprawy	2	1
Suplementy diety	12	3
Inne (owoce suszone, warzywa świeże, jaja, ser, olej z ryżu oraz z sezamu, wino, nabiał, margaryna)	29	12
RAPEX (dot. produktów kosmetycznych)	0	0
RAZEM	72	33

Akcje i działania dodatkowe wykonywane na terenie 4 powiatów nadzorowanym przez PPIS w Tychach

Ocena placówek wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2021 r. prowadzono nadzór nad przebiegiem wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży. W ramach akcji w czasie wypoczynku:

- letniego przeprowadzono 22 kontrole, (w tym 1 zakład, który dostarczał posiłki dla uczestników wypoczynku letniego, 3 w zakładach żywienia zbiorowego otwartego, 9 w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego, w którym posiłki dostarczane były przez firmę cateringową, oraz 9 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego, w których prowadzone było żywienie),
- zimowego przeprowadzono 16 kontroli (w tym 9 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego, w których prowadzone było żywienie, 6 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego, w których posiłki dostarczane były przez firmę zewnętrzną, oraz 1 kontrola zakładu żywienia zbiorowego zamkniętego, w którym żywienie było we własnym zakresie).

W trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono niewłaściwe przechowywanie środków spożywczych. W związku z powyższym nałożono 2 mandaty karne na kwotę 500 zł.

Nie odnotowano skarg.

Trasy turystyczne

Oceną objęto: Wytwórnice lodów, piekarnie, sklepy spożywcze, zakłady żywienia zbiorowego otwartego, zakłady małej gastronomii, zlokalizowane przy trasach turystycznych. W sezonie letnim 2021 r. przeprowadzono w wymienionych grupach 68 kontroli.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nałożono 4 mandaty karne na kwotę 1000 zł. Wydano 2 decyzje administracyjne. Zbadano 77 próbek środków spożywczych, z których 2 kwestionowano. Powodem kwestionowania była obecność *Campylobacter* w pobranych do badania podrobach.

Główne stwierdzone uchybienia sanitarno – porządkowe to:

- nieprawidłowe przechowywanie środków spożywczych;
- nieprawidłowa odzież ochronna;
- brudne urządzenia chłodnicze oraz drzwi w pomieszczeniach produkcyjnych;
- brak porządku i czystości w zakładzie;
- stanowiska pracy i pomieszczenia wykorzystywane niezgodnie z przeznaczeniem;
- obecność owadów oraz gryzoni;
- brak do wglądu aktualnych rejestrów: temperatur z urządzeń chłodniczych oraz mycia i dezynfekcji zakładu.

Uchybienia stanu technicznego:

- odpadająca farba;
- ubytki w płytkach w pomieszczeniach zakładu;
- brak stałego dopływu wody bieżącej ciepłej oraz zimnej przy umywalce do mycia rąk w pomieszczeniu kuchni.

Ocena sposobu żywienia za 2021 r.

Oceną sposobu żywienia objęto 2 zakłady żywienia zbiorowego (1 żłobek, 1 szkoła). Teoretycznie przeanalizowano 2 próbki zestawień dekadowych. Wszystkie wykazały nieprawidłowości, które dotyczyły m.in.: niewłaściwie zestawionych jadłospisów, zaniżonej (w przypadku szkoły) lub zawyżonej (w przypadku żłobka) wartości energetycznej posiłków oraz zaniżonej wartości składników odżywczych, w szczególności wapnia i witaminy D.

Analizując sposób żywienia dzieci i młodzieży stwierdzono:

- niewłaściwe zbilansowanie posiłków pod względem wartości odżywczej oraz doboru produktów z niektórych grup, pomimo urozmaiconych jadłospisów,
- zaniżoną lub zawyżoną wartość energetyczną w stosunku do zalecanej normy żywieniowej,
- małe wykorzystanie produktów z grupy mleko i przetwory mleczne,
- zbyt dużą ilość potraw smażonych,
- w przypadku szkoły nieuwzględnienie w jednym dniu produktów z grupy mięso, jaja, orzechy, nasiona roślin strączkowych oraz w 5-ciu dniach podanie zbyt małych porcji produktów zbożowych z całkowitym pominięciem w dekadzie produktów zbożowych pełnoziarnistych,
- za wysoki udział sodu w stosunku do zalecanych norm.

Celem poprawy sposobu żywienia opracowano zalecenia dla każdego zakładu.

Przedsięwzięcie dotyczące oceny sposobu żywienia będzie kontynuowane w 2022 r.

Nadzór nad grzybami i przetworami grzybowymi znajdującymi się w obrocie, przetwórstwie oraz żywieniu zbiorowym.

W ramach akcji przeprowadzono 9 kontroli (8 w zakładach żywienia zbiorowego otwartego, 1 na straganie, gdzie pobrano próbkę), w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości. Ponadto pobrano do badań laboratoryjnych próbkę grzybów świeżych (podgrzybek) w kierunku skażeń promieniotwórczych – próbka niekwestionowana.

Jednostki systemu oświaty.

W 2021 r. przeprowadzono 45 kontroli w stołówkach szkolnych, 34 kontrole w stołówkach przedszkolnych, 1 kontrolę w stołówce internatu oraz 4 kontrole w stołówce zakładu wychowawczego.

Kontrole dotyczyły także spełnienia wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. (Dz. U. poz. 1154).

W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór nad zakładami produkującymi i wprowadzającymi do obrotu żywność bezglutenową.

W ramach akcji przeprowadzono 4 kontrole w piekarniach i sklepach, których tematem była produkcja, ekspozycja i przechowywanie produktów bezglutenowych.

Nie stwierdzono produkcji żywności bezglutenowej.

W sklepach stwierdzono wprowadzanie do obrotu opakowanych produktów bezglutenowych, prawidłowo oznakowanych, eksponowanych na oddzielnych regałach.

Ponadto, z przedstawicielami wszystkich piekarni zlokalizowanych na terenie działania PPIS w Tychach przeprowadzono rozmowy telefoniczne, które potwierdziły brak zakładów produkujących żywność bezglutenową.

Nadzór nad żywnością prozdrowotną (suplementy diety, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, środki spożywcze wzbogacane witaminami i składnikami mineralnymi).

W 2021 r. w związku z prowadzonym nadzorem nad żywnością prozdrowotną przeprowadzono kontrole podmiotów produkujących i wprowadzających do obrotu suplementy diety: w tym 2 w wytwórni suplementów diety, 3 sklepów wprowadzających do obrotu suplementy diety, 3 stron internetowych, 2 w magazynach suplementów diety, 9 kontroli w sklepach ogólnospożywczych oraz 1 kontrolę w punkcie małej gastronomii zlokalizowanym w Fitness Klubie.

W ramach nadzoru nad suplementami diety w 2021 r. pobrano do badań laboratoryjnych 20 próbek, których nie kwestionowano. W jednym przypadku wystosowano zalecenie dotyczące znakowania, o czym poinformowano stację nadzorującą zakład wprowadzający do obrotu.

Wydano 1 decyzję administracyjną z uwagi na zły stan sanitarno techniczny ścian i sufitów zakładu. Dwa mandaty na sumę 1000 zł nałożono za wprowadzanie suplementów diety po raz pierwszy do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez powiadomienia Głównego Inspektora Sanitarnego. Rozpatrzono 7 interwencji, które były zasadne, 4 wnioski oraz 3 informacje przekazane przez PSSE i GIS.

Zakłady cateringowe.

W związku ze zwiększoną liczbą zatruc pokarmowych na nadzorowanym terenie PPIS w Tychach podjął decyzję o przeprowadzeniu akcji własnej w zakładach przygotowujących i dostarczających posiłki do zakładów żywiących grupy ludzi o podwyższonym ryzyku oraz w żłobkach.

Przeprowadzono 19 kontroli w zakładach cateringowych oraz w restauracjach przygotowujących posiłki w ramach usług cateringowych, 9 kontroli w żłobkach.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości nałożono 4 mandaty karne na łączną kwotę 1100 zł w zakładach cateringowych i restauracji, w żłobku 1/300 zł.

Przyczyną ukarania mandatami karnymi było: niewykorzystywanie stanowisk zgodnie z przeznaczeniem, niezabezpieczone produkty w urządzeniu chłodniczym, brak porządku i czystości w zakładzie i w urządzeniach chłodniczych, brak segregacji w urządzeniach chłodniczych, mięso do rozmrożenia przechowywane w zlewozmywaku w pomieszczeniu socjalnym. W żłobku – przechowywanie posiłków wymagających chłodzenia poza urządzeniem chłodniczym.

W zakładzie cateringowym wydano 1 decyzję dotyczącą zapewnienia właściwych warunków transportu żywności wymagającej chłodzenia.

Nadzór nad jakością tłuszczów stosowanych do smażenia.

W związku z planem poboru próbek do badań żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu tłuszczów przeznaczonych do smażenia pod kątem zawartości związków polarnych, wykonano ogółem 3 kontrole (2 kontrole w zakładach małej gastronomii oraz 1 w ciastkarni).

W trakcie kontroli przeprowadzono badania za pomocą specjalistycznego sprzętu, wyniki badań wykazały akceptowalną jakość tłuszczów.

Ocena żywienia w Szpitalach.

W ramach polecenia dotyczącego wzmożenia nadzoru m.in. w zakresie żywienia w szpitalach przeprowadzono 5 kontroli w trakcie, których wykonano ocenę żywienia z wykorzystaniem arkusza oceny dekadowej jadłospisów. W jednym przypadku ocena żywienia w szpitalu była prawidłowa, natomiast w czterech przypadkach zadowalającą.

Kontynuacja akcji „Mklik Próchniczek”.

W ramach kontynuowania akcji wytypowano 5 zakładów, w których pobrano 10 próbek zmiotków oraz wytrzepeków do badań laboratoryjnych w kierunku obecności szkodników i ich pozostałości. Razem przeprowadzono 8 kontroli (5 związanych z poborem próbek i 3 rekontrole), wydano 4 decyzje administracyjne z terminem natychmiastowej wykonalności nakazujących przeprowadzenie dezynsekcji pomieszczeń zakładu i sprzętu. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 4 mandaty karne na kwotę 800 zł.

Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną

Udzielano sobie wzajemnej pomocy merytorycznej z zakresu obowiązujących przepisów prawnych oraz udostępniano niezbędne w wykonywanej pracy akty prawne/ procedury/ instrukcje.

Przekazywano informacje dotyczące naruszeń w zakładach nadzorowanych zgodnie z właściwością rzeczową i miejscową.

Wzajemnie przekazywano informacje o wynikach badań środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego oraz listy zakładów, które oprócz środków spożywczych produkują również materiał paszowy dla zwierząt.

Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną

Wypełniając zapisy porozumienia o współpracy przekazano informację do Inspekcji Farmaceutycznej o zamiarze przeprowadzenia kontroli tematycznej w zakładach podlegających wspólnemu nadzorowi oraz o zamiarze poboru próbek do badań laboratoryjnych.

Współpraca z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i Inspekcją Ochrony Środowiska

W ramach współdziałania tych inspekcji realizując zapisy porozumienia pobierano do badań próbki owoców i warzyw pochodzących z produkcji pierwotnej. Próbkę pobierano w kierunku metali szkodliwych dla zdrowia. Nie stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów.

Współpraca z Inspekcją Handlową

Przekazywano informacje dotyczące naruszeń w zakładach.

Współpraca z Policją

W roku sprawozdawczym udzielano informacji z zakresu obowiązujących przepisów prawnych;

Wspólnie z funkcjonariuszami Policji sprawdzano stosowanie się społeczeństwa do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

Analiza i wnioski w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego żywności

- inwestowanie w nowe wyposażenie,
- modernizowanie istniejących linii technologicznych,
- wzrost świadomości, fachowości i odpowiedzialności przedsiębiorców oraz osób zatrudnionych w obrocie i przy produkcji żywności,
- podnoszenie estetyki zakładów,
- oceniając sytuację lokalną w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego żywności stwierdzono wyższy niż w roku ubiegłym odsetek próbek kwestionowanych.

3. OCENA STANU SANITARNEGO URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTKU PUBLICZNEGO

Nadzorem Higieny Komunalnej i Środowiska objętych jest **1889** obiektów, z czego w powiecie tyskim znajduje się łącznie **606** obiektów, w tym **159** placówek służby zdrowia. W celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych

przeprowadzono na nadzorowanym terenie łącznie **251** kontroli sanitarnych, w tym **87** kontrole na terenie powiatu tyskiego.

W związku z trwającym stanem epidemii pracownicy sekcji Higieny Komunalnej przeprowadzali wizytacje/kontrole w galeriach handlowych, zakładach fryzjerskich, kosmetycznych, studiach tatuażu, hotelach, aptekach, ośrodkach kultury, obiektach sportowych, pływalniach, trasach turystycznych, dworcu PKP, ustępach publicznych i środkach transportu. Wizytacje/kontrole dotyczyły przestrzegania zakazów i nakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, które dotyczyły obowiązku zakrywania przy pomocy maseczki ust i nosa, zapewnienia klientom rękawiczek jednorazowych lub środków do dezynfekcji rąk, limity osób w placówkach. W części wymienionych obiektów wizytacje przeprowadzane były przy współpracy z funkcjonariuszami policji.

Pracownicy Sekcji Higieny Komunalnej współpracowali z sekcją Epidemiologii podczas działań związanych z walką z pandemią Covid - 19, poprzez przeprowadzanie wywiadów epidemicznych i obejmowanie nadzorem osób zakażonych oraz osób z kontaktu.

Obiekty użyteczności publicznej

Baseny kąpielowe – w ewidencji 6 obiektów, skontrolowano 3 obiekty, przeprowadzono 4 kontrole. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Stan sanitarno-higieniczny obiektów nie budził zastrzeżeń. W trakcie kontroli zwrócono uwagę na wprowadzone dodatkowe obostrzenia związane z trwaniem epidemii COVID 19. Administratorzy obiektów systematycznie dokonywali zmian do regulaminów zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Baseny zlokalizowane przy szkołach - w ewidencji 2 obiekty, skontrolowano 1 obiekt, przeprowadzono 2 kontrole.

Przeprowadzono kontrolę basenu przy Sportowej szkole podstawowej nr 19 w Tychach. Zakres kontroli dotyczył sprawdzenia usunięcia nieprawidłowości decyzji prologującej z dnia 30.09.2021r. W trakcie kontroli potwierdzono wykonanie nakazu decyzji tj. wymieniono uszkodzone ościeżnice w drzwiach wewnętrznych w szatniach damskich i męskich, zamontowano brakujące drzwi w przebieralniach w szatniach, uzupełniono brakujące drzwiczki w szatniach ubraniowych, w części przebieralni zapewniono ściany o powierzchni gładkiej i łatwo zmywalnej. Ponadto przeprowadzono kontrolę w zakresie oceny bieżącego stanu sanitarnego. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

Park wodny – w ewidencji 1 obiekt, przeprowadzono 2 kontrole.

Kontrolą objęto Wodny Park w Tychach. Przeprowadzono kontrolę w zakresie oceny bieżącego stanu sanitarnego oraz kontrolę dotyczącą sprawdzenia przestrzegania przepisów przeciwepidemicznych tj. przestrzeganie zakazów i nakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, obowiązek zakrywania przy pomocy maseczki ust i nosa, zapewnienia klientom rękawiczek jednorazowych lub środków do dezynfekcji rąk, sprawdzenie limitu osób w obiekcie. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

Domy pomocy społecznej – w ewidencji 9 obiektów, przeprowadzono 2 kontrole.

Kontrolę przeprowadzono w:

- Domu Seniora Stały Łąd w Tychach. W trakcie kontroli pobrano próbki wody z instalacji wody ciepłej do badań laboratoryjnych w kierunku Legionella sp. Wyniki laboratoryjne wykazały znaczne przekroczenia tego parametru. Została wydana decyzja administracyjna nakazująca podjęcie działań zmierzających do redukcji liczby bakterii Legionella sp. Decyzja została wykonana, co potwierdzone zostało ponownymi badaniami laboratoryjnymi, co odnotowane zostało protokołem kontroli.

- Domu Opieki Maria 1 w Tychach. Przeprowadzono kontrolę interwencyjną przekazaną przez Śląski Urząd Wojewódzki, która dotyczyła zaniedbań w wyglądzie mieszkańców, nieprzyjemnego zapachu, panujących skandalicznych warunków oraz brudu. Kontrola sanitarna nie potwierdziła zasadności interwencji.

Hotele - w ewidencji 8 hoteli, przeprowadzono 2 kontrole, skontrolowano 2 obiekty. Kontrole zostały przeprowadzone w zakresie sprawdzenia przestrzegania przepisów przeciwepidemicznych. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, osoby przebywające w obiektach posiadały maseczki zakrywające usta i nos. Zapewniono środki do dezynfekcji rąk w miejscach dostępnych dla klientów tj. przy wejściu i recepcji, w korytarzach komunikacyjnych. Pojemniki z środkami do dezynfekcji rąk posiadały etykiety z prawidłowym oznakowaniem. Na drzwiach wejściowych do obiektów umieszczono komunikaty, o zachowaniu dystansu społecznego, o zakrywaniu ust i nosa oraz informacja o limicie osób mogących przebywać w hotelu.

Inne obiekty świadczące usługi hotelarskie - w ewidencji znajduje się 6 obiektów świadczących usługi hotelarskie, przeprowadzono 1 kontrolę, skontrolowano 1 obiekt. Kontrolę przeprowadzono w obiekcie pn. Gloria w Tychach przy ul. Cielmickiej 37 w zakresie oceny bieżącego stanu sanitarnego pomieszczeń. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, przestrzegane są przepisy przeciwepidemiczne dotyczące zakrywania maseczkami ust i nosa, dezynfekcji rąk w miejscach dostępnych dla klientów tj. przy wejściu i recepcji, w korytarzach komunikacyjnych oraz limitu osób.

Zakłady fryzjerskie, fryzjersko – kosmetyczne, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej: w ewidencji 297 obiektów.

Zakłady fryzjerskie - w ewidencji 119 zakłady, przeprowadzono 12 kontroli, skontrolowano 12 zakładów.

Zakłady kosmetyczne - w ewidencji 107 zakłady, przeprowadzono 10 kontroli.

Zakłady odnowy biologicznej – w ewidencji 35 obiektów, przeprowadzono 12 kontrole.

Zakłady tatuażu - w ewidencji 10 obiektów, przeprowadzono 2 kontrole.

Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług fryzjersko-kosmetycznych – w ewidencji znajduje się 26 zakładów, przeprowadzono 7 kontroli.

W skontrolowanych zakładach w zakresie bieżącego nadzoru sanitarnego i przestrzegania przepisów przeciwepidemicznych nie stwierdzono nieprawidłowości.

W trakcie świadczeń usług używana jest zarówno bielizna jednorazowego jak i wielorazowego użytku. Narzędzia i przybory fryzjerskie były czyste, dezynfekowane po każdym użyciu. W trakcie świadczenia usług mogących powodować naruszenie ciągłości tkanki używa się materiałów jałowych oraz sterylnych narzędzi.

Świadczenie usług dla klientów odbywało się przy zachowaniu co najmniej 1,5 m odległości pomiędzy stanowiskami, personel i klienci posiadali maseczki zakrywające usta i nos. W zakładach zapewniono środki do dezynfekcji rąk i dezynfekcji powierzchni.

Skontrolowano obiekty oferujące usługi solaryjne, w trakcie których stwierdzono właściwy stan sanitarno-porządkowy. Właściciele w widocznym miejscu wywiesili czytelną informację zgodnie ze wzorem podanym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. (Dz. U. 2018r. poz. 275) o treści: „Zakaz udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia (art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium); oraz o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium - Minister Zdrowia ostrzega: korzystanie z solarium zwiększa ryzyko zachorowania na nowotwór złośliwy skóry”. Obiekty oceniono jako dobre. W 2021 r. w dalszym ciągu były przeprowadzane kontrole sprawdzające spełnienie wymagań określonych w wyżej cytowanej ustawie w zakresie kompetencji PIS.

Tereny rekreacyjne, parki – w ewidencji 7 obiektów, przeprowadzono 1 kontrolę.

Ośrodek Wypoczynkowy „Paprocany” w Tychach przy ul. Parkowej 17 zarządzany przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Tychach znajduje się nad Jeziorem Paprocany. Przed otwarciem kąpieliska firma zewnętrzna przeprowadziła przegląd placu zabaw. W toaletach przy umywalkach znajdują się dozowniki z mydłem w płynie oraz podajniki z ręcznikami jednorazowego użycia. W związku z obostrzeniami dotyczącymi pandemii przed wejściem do toalet ustawiono automatyczny dozownik do dezynfekcji rąk. W szaletach zapewniono stałą obsługę, która przeprowadza mycie i dezynfekcję urządzeń i pomieszczeń.

Ponadto kontrolą objęto ośrodek sportów wodnych Marina, który przeznaczony jest dla zawodników klubu kajakowego. W obiekcie dostępne są pomieszczenia do ćwiczeń, pomieszczenia higieniczno-sanitarne. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Dworce, stacje kolejowe – w ewidencji 1 obiekt, przeprowadzono 1 kontrolę.

Kontrolą objęto Dworzec kolejowy w Tychach przy ul. Andersa 19. Zakres kontroli dotyczył oceny bieżącego stanu sanitarnego pomieszczeń. Na terenie dworca kolejowego obowiązuje nakaz zakrywania przy pomocy maseczek ust i nosa. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

Środki transportu publicznego – w ewidencji 2 podmioty, przeprowadzono 2 kontrole.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego skontrolowano:

- Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej Sp. z o.o. w Tychach, ul. Towarowa 1
- Tyskie Linie Trolejbusowe Sp. z o.o. w Tychach, ul. Towarowa 3

Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej w Tychach przy ul. Towarowej 1, na dzień kontroli posiadało 177 autobusów - skontrolowano 5 autobusów. PKM obsługuje 4 powiaty: mikołowski, Miasto Tychy, pszczyński, Katowice i Oświęcim. W związku ze stanem epidemii podjęte zostały następujące działania ze strony przewoźnika: codziennie każdy autobus poddawany jest dodatkowej dezynfekcji specjalnymi środkami, dezynfekowane są powierzchnie z którymi stykają się pasażerowie a w szczególności poręcze, przyciski, kasowniki itp. Kierowcy prowadzą sprzedaż biletów za gotówkę. W autobusach obowiązywał nakaz zakrywania ust i nosa. Liczba pasażerów w autobusach dostosowywana była do obowiązujących przepisów. Wewnątrz autobusy były sprzątane i dezynfekowane na terenie bazy przez specjalistyczną firmę zgodnie z zawartą umową. Mycie autobusów z zewnątrz odbywa się na terenie myjni w Tychach przy ul. Przemysłowej 55. W razie potrzeby przeprowadzane są zabiegi dezynsekcji i dezynfekcji przez firmę specjalistyczną DDD Kedar ul. Tołstoja 3a w Tychach.

Tyskie Linie Trolejbusowe Sp. z o.o. w Tychach przy ul. Towarowej 3. Aktualnie obsługują 6 linii na terenie Miasta Tychy. Skontrolowano 5 trolejbusów, które utrzymane były w odpowiednim stanie sanitarno- porządkowym. Utrzymaniem bieżącej czystości wewnątrz pojazdów zajmują się kierowcy, a po skończonym kursie trolejbusy są gruntownie sprzątane i dezynfekowane przez pracowników spółki TLT. Ponadto, mycie z zewnątrz odbywa się przez specjalistyczną firmę zewnętrzną na terenie zajezdni. Przeprowadzono prace budowlane polegające na wykonaniu nowej nawierzchni dla stanowisk postojowych w zajezdni. Przebudowano halę warsztatową z pomieszczeniami socjalnymi. Zmodernizowano sieć trakcyjną oraz wybudowano dwa stanowiska ładowania autobusów elektrycznych. Na terenie miasta Tychy, TLT posiada ładowarkę do szybkiego ładowania pojazdów.

W dniu kontroli zapewniony był odpowiedni zapas środków myjących i dezynfekcyjnych. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

Na drzwiach wejściowych i wewnątrz autobusów i trolejbusów znajdowała się informacja dotycząca obowiązku noszenia maseczki zakrywającej usta i nosa, maksymalnej liczby pasażerów w pojeździe oraz zachowania odpowiedniego odstępu od innych osób.

W 2021 r. wpłynęły 2 interwencje. Przeprowadzono 2 kontrole sanitarne.

- Kontrola w Prywatnym Domu Opieki w Tychach. Interwencja przekazana została przez Śląski Urząd Wojewódzki, która dotyczyła zaniedbań w wyglądzie mieszkańców, nieprzyjemnego zapachu, panujących skandalicznych warunków oraz brudu. W dniu kontroli w obiekcie przebywało 19 pensjonariuszy i 3 pracowników. Nie stwierdzono niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń, nie zaobserwowano by pensjonariusze byli zaniedbani. Kontrola nie potwierdziła zasadności interwencji.
- Kontrola w Zakładzie Kosmetycznym w Tychach. Interwencja dotyczyła braku dezynfekcji i sterylizacji narzędzi, używania preparatów do dezynfekcji po upływie daty ważności, braku dostępu w gabinecie do ciepłej wody. Kontrola potwierdziła zasadność wniesionej interwencji. Na właściciela nałożono mandat karny i wszczęto postępowanie administracyjne.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia i wykorzystywanej do kąpieli i rekreacji

Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tychach sprawuje nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r., poz. 195) oraz ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2020 r., poz. 2028). Wymagania dotyczące jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi określone są w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r., poz. 2294);

Zbiorowe zaopatrzenie w wodę w rozumieniu ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków należy do zadań własnych gminy. Dystrybucją wody przeznaczonej do spożycia zajmuje się Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. z siedzibą przy ul. Sadowej 4 w Tychach.

Mieszkańcy miasta Tychy zaopatrywani są w wodę pochodzenia powierzchniowego kupowaną od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach, mieszkańcy dzielnic: Wilkowyje oraz Mąkołowice do ul. Powstańców zaopatrywani są w wodę pochodzenia podziemnego z ujęcia wody „Leśna” w Tychach należącego do RPWiK w Tychach. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi - woda jest w pełni bezpieczna dla zdrowia (zdatna do spożycia) jeśli spełnia określone w nim wymagania. Podstawowym kryterium, jakie powinna spełniać woda do spożycia jest brak mikroorganizmów chorobotwórczych i pasożytów, wszelkich substancji w stężeniach stanowiących potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz brak agresywnych właściwości korozyjnych.

Podstawę zapewnienia odbiorcom bezpiecznej wody do spożycia w 2021 r. stanowiły badania wykonywane w ramach kontroli wewnętrznej przez przedsiębiorstwa wodociągowo - kanalizacyjne, jak również badania realizowane w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach.

Badania jakości wody przeznaczonej do spożycia w ramach kontroli wewnętrznej prowadzone były na podstawie uzgodnionych wcześniej z PPIS w Tychach harmonogramów pobierania próbek wody, zgodnie z częstotliwością i zakresem określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia.

Próbki wody badane były w akredytowanych laboratoriach posiadających system jakości badań wody zatwierdzony przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Próbki wody badane były w laboratorium:

- Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Tychach,
- JARS S.A., Filia Południe z siedzibą przy ul. Fabrycznej 7 w Mysłowicach,

- Centrum Badań i Dozoru Górnictwa Podziemnego Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Lędzińskiej 8 w Lędzinach,
- Wydział Badania Wody z siedzibą w Katowicach przy ul. Żeliwnej 38,
- Wydział Badania Wody Laboratorium Goczałkowice z siedzibą w Goczałkowicach-Zdroju przy ul. Jeziornej 5,
- Wydział Badania Wody Laboratorium Maczki z siedzibą w Sosnowcu przy ul. Wodociągi 4
- SGS Polska Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Cieszyńskiej 52a w Pszczynie.

W ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa wodociągowe przekazywały do PPIS w Tychach sprawozdania z badań.

Jakość fizykochemiczna i mikrobiologiczna badanych próbek wody (w ramach kontroli urzędowej i wewnętrznej) nie budziła większych zastrzeżeń, w pobranych próbkach wody nie stwierdzono przekroczeń, które mogłyby zagrozić zdrowiu osób spożywających tą wodę oraz pogorszyć jej ocenę organoleptyczną dokonywaną przez konsumentów. Nieznaczne przekroczenia wskaźników fizykochemicznych tzn. mętność, żelazo, mangan, nie stwarzały zagrożenia dla zdrowia. W razie stwierdzonych nieprawidłowości każdorazowo podejmowano działania zmierzające do ich usunięcia (płukanie, dezynfekcja sieci), co potwierdzane było ponownym badaniem próbki wody. Powtórne badania nie wykazały przekroczeń parametru.

W 2021 r. nie zgłoszono żadnej interwencji na złą jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie miasta Tychy.

Pływalnie / baseny kąpielowe

- Pod nadzorem PPIS w Tychach znajduje się 7 obiektów:
- 1 kryta pływalnia,
- 1 park wodny
- 3 baseny hotelowe
- 2 baseny szkolne – Sportowa Szkoła Podstawowa Nr 19 w Tychach; Zespół Szkół nr 5 przy ul. Edukacji 11

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r. poz. 2016 z późn. zm.) za zapewnienie bezpieczeństwa kąpiących się osób jest odpowiedzialny administrator obiektu, który prowadzi kompleksową kontrolę jakości wody na pływalniach oraz odpowiada za jakość usług świadczonych w obiektach.

W 2021 r. zarządzający pływalniami wykonywali w miarę możliwości (w miesiącach kiedy pływalnie były czynne) badania zgodnie z harmonogramem uzgodnionym i zatwierdzonym z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Tychach. Wszystkie przeprowadzone badania jakości wody na pływalniach były realizowane przez laboratoria, które posiadają akredytację Polskiego Centrum Akredytacji na wykonywanie badań odpowiadających metodykom referencyjnym analiz wody na pływalniach. Sprawozdania z badań jakości wody na pływalniach wykonywane w ramach kontroli wewnętrznej przekazywane były do PPIS w Tychach. Zakresy i częstotliwość badań wody były zgodne z wymaganiami mikrobiologicznymi i fizykochemicznymi wody na pływalniach, w tym wody doprowadzanej na pływalnię, określonymi w zał. nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. W przypadku nieprawidłowych wyników badań zarządzający podejmowali działania naprawcze, a informacje o podjętych działaniach naprawczych przekazywano na bieżąco PPIS w Tychach. Zarządzający prowadzili w sposób udokumentowany bieżącą obserwację wody na pływalni oraz wykonywali bieżące pomiary (pH, potencjał redoks, chlor wolny, chlor związany) zapisywane w odpowiednich rejestrach.

Zgodnie z rozporządzeniem zarządzający pływalnią zamieszczali na tablicy informacyjnej aktualne komunikaty o jakości wody na pływalni oraz zbiorczą ocenę roczną wody na pływalni wydaną przez PPIS w Tychach.

W obiektach przestrzegano procedur dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego osób w związku z ogłoszonym stanem epidemii w kraju. Zapieniono dozowniki ze środkiem do dezynfekcji rąk dla klientów, personel zaopatrzony był w maseczki jednorazowego użycia zakrywające usta i nos. W widocznych miejscach umieszczono informację również w formie graficznej o konieczności zakrywania ust i nosa oraz zachowaniu dystansu społecznego.

Kąpielisko

W dniu 20 czerwca zostało otwarte kąpielisko „Paprocany” w Tychach, które miało funkcjonować do 31 sierpnia 2021 r.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji (MOSiR) w Tychach w porozumieniu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Tychach ustalił harmonogram pobierania próbek wody w sezonie kąpielowym z kąpieliska OW Paprocany w Tychach w terminach 24 czerwca 2021 r., 22 lipca 2021 r. oraz 19 sierpnia 2021 r.

Przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego w ramach kontroli urzędowej przeprowadzonej 14 czerwca 2021 r. upoważnieni pracownicy PPIS w Tychach dokonali oceny wizualnej kąpieliska oraz pobrali próbkę wody do badań. Na podstawie otrzymanych wyników PPIS w Tychach 16 czerwca 2021 r. wydał orzeczenie o przydatności wody do kąpeli, zgodnie z wymaganiami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpeli. W 24 czerwca 2021 r. MOSiR Tychy pobrał próbkę wody zgodnie z harmonogramem oraz przesłał wizualną ocenę jakości wody w kąpielisku wykluczającą obecność zakwitu sinic. W dniu 27 czerwca 2021 r., organizator kąpieliska (MOSiR Tychy) na podstawie oceny wizualnej wody przekazanej do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach stwierdził zakwit sinic. Po przeprowadzonej kontroli urzędowej przez przedstawicieli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach w dniu 28 czerwca 2021 r. - stwierdzono nieprzydatność wody do kąpeli ze względu na zakwity sinic w ilości powodującej zmianę barwy i mętności, zgodnie z wymaganiami zawartymi ww. rozporządzeniu Ministra Zdrowia.

Ze względu na naruszenie przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia w dniu 28 czerwca 2021 r. wydano decyzję administracyjną o tymczasowym zakazie kąpeli z terminem natychmiastowej wykonalności oraz nakazano:

- ustalić przyczynę zanieczyszczenia wody i podjąć działania dla ochrony zdrowia ludzkiego i poprawy jakości wody,
- powiadomić osoby korzystające z kąpieliska o braku przydatności wody do kąpeli do czasu uzyskania pozytywnych wyników badania wody,
- powiadomić PPIS w Tychach o wykonywanych działaniach,
- umieścić informacje o zakazie kąpeli w miejscu oznaczenia kąpieliska oraz w jego pobliżu.

Jednocześnie poinformowano Prezydenta Miasta Tychy o zakazie kąpeli i umieszczono stosowną informację - komunikat na stronie internetowej PSSE w Tychach, na portalu społecznościowym Facebook oraz internetowym serwisie kąpieliskowym.

W dniu 7 lipca 2021 r., stwierdzono brak zakwitu sinic. W tym samym dniu dokonano kontroli urzędowej stwierdzającej brak zakwitu sinic i tym samym przydatność wody do kąpeli zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia. PPIS w Tychach wydał decyzję administracyjną wygaszającą wcześniejszą decyzję oraz cofnięcie tymczasowego zakazu kąpeli. O przydatności wody do kąpeli na Kąpielisku Paprocany poinformowano Prezydenta Miasta Tychy, umieszczono komunikat na stronie internetowej PSSE w Tychach, na portalu społecznościowym Facebook oraz w internetowym serwisie kąpieliskowym.

Od dnia 30 lipca 2021 r. z powodu ponownego zakwitnięcia sinic na kąpielisku obowiązywał zakaz kąpieli do końca trwania sezonu kąpielowego.

Pomimo zakwitnięcia sinic w oparciu o przepisy Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (Dz. U. z 2021 r., poz. 624 ze zm.) oraz wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2019 r., poz. 255), po obliczeniu percentyli w oparciu o wymagania mikrobiologiczne dla wód powierzchniowych dokonano oceny sezonowej – jakość wody uznano jako doskonałą. Dokonano również klasyfikacji czteroletniej dla kąpieliska Ośrodek Wypoczynkowy Paprocany – Jezioro Paprocany, zlokalizowanego przy ul. Parkowej 17 w Tychach - jakość wody oceniono jako: doskonałą.

4. ODDZIAŁ LABORATORYJNY

Oddział Laboratoryjny PSSE w Tychach składa się z dwóch sekcji: Sekcji Badań Higieny Komunalnej i Środowiska (OL/KŚ) oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń (OL/B). Oddział Laboratoryjny wykonuje badania i pomiary w zakresie próbek wody, próbek kału w kierunku nosicielstwa i zakażeń jelitowych, badania próbek biologicznych wskaźników kontroli skuteczności sterylizacji oraz warunków środowiska (w zakresie pomiarów hałasu i stężenia tlenu węgla w ramach interwencji).

Zadania te wykonywane są przez personel posiadający właściwe wykształcenie, odpowiednie kwalifikacje, wiedzę techniczną, umiejętności i doświadczenie. Personel laboratoryjny jest również merytorycznie przygotowany do rozwiązywania problemów klienta, ponadto systematycznie podnosi swoje kompetencje poprzez udział w szkoleniach zewnętrznych i wewnętrznych.

Oddział Laboratoryjny posiada odpowiednie do zakresu wykonywanych badań pomieszczenia, gdzie warunki środowiskowe monitorowane na bieżąco. Do badań stosowane jest wyposażenie pomiarowe, które jest prawidłowo nadzorowane i unowocześniane na bieżąco w miarę potrzeb oraz możliwości.

Obecnie Oddział Laboratoryjny ma wdrożony i funkcjonujący system zarządzania zgodny z wymaganiami znowelizowanej normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”.

Formalnym potwierdzeniem kompetencji laboratorium jest posiadany Certyfikat Akredytacji Nr AB 500 nadany przez organizację udzielającą uznania jakim jest Polskie Centrum Akredytacji. Obecnie Oddział Laboratoryjny pracuje w V cyklu akredytacji.

Aktualny Zakres akredytacji jest dostępny na stronie internetowej PCA: www.pca.gov.pl, w zakładce: akredytowane podmioty → laboratoria badawcze.

Oddział Laboratoryjny dąży do osiągnięcia i utrzymania wysokiego poziomu jakości wykonywanych badań i usług świadczonych klientom, który pozwala na uzyskanie ważnych dla klientów wyników, spełnienia oczekiwań i wymagań klientów a także organów stanowiących i organizacji udzielającej uznania.

Badania wykonywane są zgodnie z ustalonymi i wyspecyfikowanymi metodami z zastosowaniem dobrej (profesjonalnej) praktyki laboratoryjnej opartej na doświadczeniu zawodowym personelu oraz bieżącym wewnętrznym i zewnętrznym potwierdzaniu ważności wyników. Działalność laboratoryjna jest zorganizowana i prowadzona w taki sposób, aby zawsze były przestrzegane prawa klientów, bezstronność i poufność wszelkich informacji oraz aby była zachowana integralność systemu zarządzania podczas planowania i wdrażania zmian. Ponadto Oddział Laboratoryjny systematycznie na bieżąco identyfikuje i rozpatruje ryzyka oraz szanse związane z działalnością laboratoryjną.

Uzyskane wyniki badań pozwalają Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Tychach na monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej powiatu, jej obiektywną ocenę oraz podejmowanie niezbędnych i właściwych działań interwencyjnych.

W 2021 r. w związku z obowiązującym w kraju stanem epidemii, personel laboratorium nadal czynnie uczestniczył w pracach Sekcji Epidemiologii związanych z przeciwdziałaniem epidemii koronawirusa SARS-CoV-2. Jednocześnie wykonywane były badania wody dla obszaru działania PSSE w Tychach i PSSE w Katowicach a także pomiary natężenia hałasu w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (w ramach interwencji) dla obszaru działania PSSE w Rybniku oraz badania kału i skuteczności procesów sterylizacji dla obszaru działania PSSE w Tychach, PSSE w Rybniku i PSSE w Wodzisławiu Śląskim.

Łączną liczbę i kierunki badań dla ww. obszaru działania PSSE przedstawia poniższa tabela.

Sekcja	Rodzaj badań	Liczba badań	Liczba oznaczeń
Sekcja Badań Higieny Komunalnej i Środowiska (OL/KŚ)	Badania próbek wody z ujęć powierzchniowych i głębinowych, sieci wodociągowej, wody przeznaczonej do kąpieli (kąpieliska, miejsca wykorzystywane do kąpieli i baseny kąpielowe) obejmujące: PARAMETRY FIZYCZNE: barwa, mętność, odczyn (pH), potencjał redox, przewodność smak, zapach, zawiesiny PARAMETRY CHEMICZNE: jon amonowy, azotany, azotyny, Biochemiczne zapotrzebowanie tlenu, chlorki, chlor wolny i ogólny, chlor związany, glin, indeks nadmanganianowy, mangan, tlen rozpuszczony, wapń i magnez (zawartość sumaryczna) – twardość, żelazo PARAMETRY BAKTERIOLOGICZNE: Bakterie grupy coli, Escherichia coli, Clostridium perfringens łącznie ze sporami, Enterokoki, Gronkowce koagulazo-dodatnie, Legionella, Ogólna liczba bakterii na agarze odżywczym, Pseudomonas aeruginosa	2517	7074
	HAŁAS w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi w ramach zleceń klienta wewnętrznego (interwencje)	2	5
Sekcja Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń (OL/B)	BIEGUNKI – badanie dzieci chorych do drugiego roku życia w kierunku pałeczek Salmonella, Shigella, Yersinia, Escherichia coli z grupy: O25, O26, O44, O55, O86, O111, O114, O119, O124, O125, O126, O127, O128, O142, O157 i innych pałeczek z rodziny Enterobacteriaceae. CHOROZY – badanie osób z objawami chorobowymi wskazującymi na zakażenie pałeczkami Salmonella, Shigella, Yersinia i Escherichia coli z grupy: O157 i innych pałeczek z rodziny Enterobacteriaceae. OZDROWIENICY – badanie osób, u których stwierdzono obecność pałeczek Salmonella i Shigella po leczeniu oraz po ustąpieniu objawów chorobowych NOSICIELE - badanie osób bez objawów chorobowych, w organizmach których bytują i rozmnażają się pałeczki Salmonella i Shigella STYCZNOŚĆ - badanie osób bez objawów chorobowych, które pozostawały w bezpośredniej lub pośredniej styczności z osobą chorą, u której stwierdzono obecność pałeczek Salmonella i Shigella KLASYFIKACJA SZCZEPÓW - potwierdzenie biochemiczne i serologiczne, wyhodowanych przez laboratoria spoza Inspekcji Sanitarnej, szczepów Salmonella, Shigella, Escherichia coli BRANŻOWCY - badanie osób zdrowych w celu wyeliminowania nosicielstwa pałeczek Salmonella i Shigella BADANIE WSKAŹNIKÓW BIOLOGICZNYCH kontroli skuteczności sterylizacji przeprowadzanych w autoklawach (Sporal A) i sterylizatorach (Sporal S) BADANIE W KIERUNKU PASOŻYTÓW PRZEWODU POKARMOWEGO - wykrywanie i różnicowanie jaj, cyst i członów pasożytów przewodu pokarmowego w kale, jaj pasożytów przewodu pokarmowego w wymazie z fałd okołodobytniczych oraz na wykrywanie obecności w kale antygenu Giardia lamblia metodą immunochromatograficzną BADANIA WIRUSOLOGICZNE kału w kierunku rotawirusów i adenowirusów	13026	136776

5. OCENA WARUNKÓW ZDROWOTNYCH ŚRODOWISKA PRACY, PRZESTRZEGANIA PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH SUBSTANCJI CHEMICZNYCH I ICH MIESZANIN ORAZ PRZESTRZEGANIA ZAKAZU WYTWARZANIA I WPROWADZANIA DO OBROTU ŚRODKÓW ZASTĘPCZYCH

Działania związane ze stanem epidemii Covid-19

W związku z wystąpieniem stanu epidemii przeprowadzane były wywiady epidemiologiczne z osobami, które uzyskały wynik pozytywny w kierunku SARS-CoV-2 w celu objęcia ww. osób kwarantanną osób z kontaktu oraz domowników osób z wynikiem dodatnim. W czasie przeprowadzania wywiadów telefonicznych informowano obywateli o obowiązujących zasadach dotyczących minimalizacji ryzyka zakażenia wywołanego przez wirusa SARS-CoV-2 oraz o zasadach obowiązujących w czasie trwania kwarantanny lub izolacji w warunkach domowych. Powiadamiano obywateli o dostępnych aktualizacjach na temat koronawirusa publikowanych na stronach internetowych MZ i GIS.

W trakcie przeprowadzanych kontroli pracownicy dokonywali obserwacji i sprawdzali wykonanie nałożonych na pracodawców obowiązków w sprawie ogólnego bezpieczeństwa i higieny pracy, wszystkich czynników szkodliwych oraz obowiązków wynikających z rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii. Jeżeli wystąpiły w trakcie kontroli jakiegokolwiek nieprawidłowości zostały one uwzględnione w protokołach kontroli i zostały wydane decyzje nakazujące usunięcie uchybień. Owe niezgodności zostały przedstawione w diagramie kołowym znajdującym się poniżej, w legendzie do wykresu jest ujęty zakres uchybień i jest on podany szacunkowo w procentach.

Wnioski

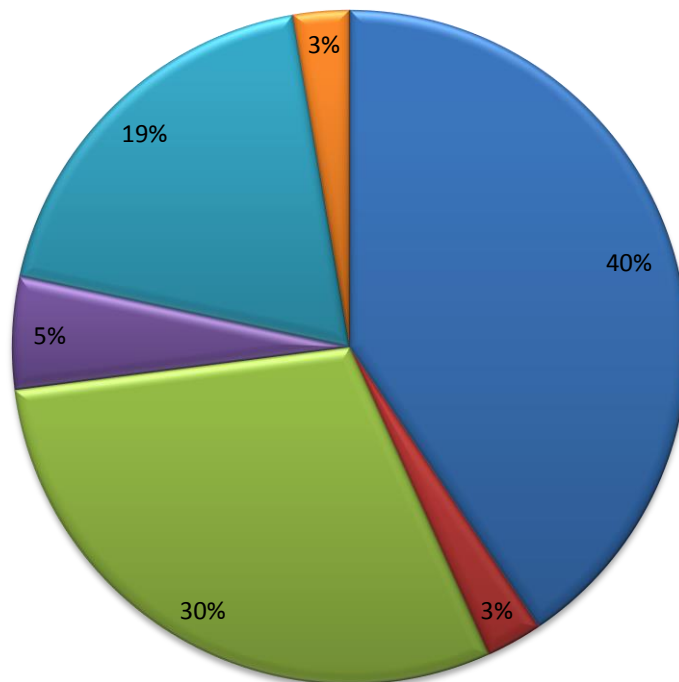
- W zakładach skontrolowanych w ramach spełnienia wymogów związanych z istniejącym stanem epidemii nie nałożono mandatów karnych (nie stwierdzono nieprawidłowości)
- W ramach współpracy z zakładami pracy przekazywano informacje o materiałach publikowanych na stronach GIS pomocnych do opracowywania zakładowych procedur dotyczących postępowania w stanie epidemii.

W 2021 r. działalność w zakresie sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego nad warunkami higieny pracy w zakładach pracy została ograniczona w związku z wystąpieniem stanu epidemii wywołanej zakażeniami wirusem SARS-CoV-2. Planowane kontrole w zakresie higieny pracy były prowadzone w okresie mniejszej zakaźności.

W Tychach nadzorem bieżącym objęte są obecnie 262 podmioty gospodarcze nadzorowane ze względu na warunki zdrowotne środowiska pracy lub wprowadzanie do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin. W zakładach tych zatrudnionych jest ogółem 29 555 pracowników.

W 2021 r. przeprowadzono 44 kontrole w 39 zakładach pracy. W związku ze stwierdzeniem naruszenia przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy lub z zakresu substancji chemicznych i ich mieszanin, wydanych zostało 12 decyzji dotyczących usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Decyzje te zawierały 37 nakazów.

Stwierdzone nieprawidłowości

- w zakresie złego stanu higienicznosanitarnego pomieszczeń
- w zakresie badań i pomiarów oraz przekroczeń normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia
- w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin
- brak lub niewłaściwa ocena ryzyka zawodowego
- w zakresie czynników biologicznych
- w zakresie czynników biobójczych

Czynniki szkodliwe dla zdrowia

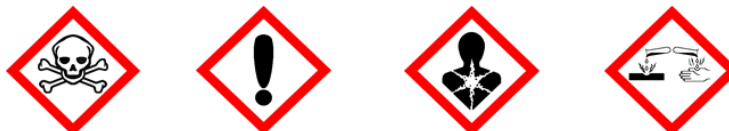
Przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy stwierdzone są w 39 zakładach, głównie w zakresie: hałasu, oraz w mniejszym stopniu w zakresie drgań mechanicznych, promieniowania optycznego nielaserowego i czynników chemicznych i tlenek węgla. W warunkach tych pracowały 1254 osoby.

Piktogramy określające rodzaj zagrożenia stwarzanego przez substancje chemiczne i ich mieszaniny:

Piktogramy dla zagrożeń fizykochemicznych

Piktogramy dla zagrożeń dla zdrowia

Piktogram dla zagrożenia dla środowiska

Znak ostrzegający przed zagrożeniem biologicznym:

Przykładowe znaki nakazujące stosowanie środków ochrony indywidualnej:

Choroby zawodowe

W 2021 r. stwierdzonych zostało 13 chorób zawodowych w 9 zakładach pracy, w tym: 8 przewlekłych chorób obwodowego układu nerwowego wywołanych sposobem wykonywania pracy, 2 przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy, 1 uszkodzenie słuchu spowodowane hałasem, 2 choroby narządu głosu.

Środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne (tzw. dopalacze)

W 2021 r. na terenie powiatu nie stwierdzono działania obiektów, w których wprowadzane są do obrotu środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne.

6. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zadania wykonywane w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego podejmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub organów prowadzących postępowanie główne i mają charakter prewencyjny, zmierzający do zapewnienia właściwego stanu sanitarno-higienicznego w projektowanych i realizowanych obiektach, a także ochrony zdrowia ludzi przebywających w sąsiedztwie planowanych przedsięwzięć. Ze względu na ogłoszenie w marcu 2020 r. stanu epidemii wywołanym zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 działania sekcji również w 2021 r. skierowane były głównie na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem epidemii. Podejmowane były czynności związane z przeprowadzaniem wywiadów epidemiologicznych u osób, które

uzyskały wynik dodatni w kierunku SARS-CoV-2 i osób ze styczności, kierowaniem osób ze styczności do odbycia kwarantanny domowej, uczestniczono w postępowaniach administracyjnych związanych z nakładaniem kar za złamanie obostrzeń oraz współpracowano z sekcją Epidemiologii w innych postępowaniach.

Nie mniej jednak działania statutowe sekcji były podejmowane ze względu na wykonywanie zadań niezbędnych do zapewnienia pomocy obywatelom z zakresu ochrony środowiska, budownictwa oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Podstawę działalności inwestycyjnej stanowi planowanie przestrzenne, które ma za zadanie realizować zasadę ładu przestrzennego, zrównoważonego rozwoju oraz wprowadzać rozwiązania mające na celu ochronę środowiska, w tym zdrowie ludzi. W 2021 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tychach w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zaopiniowano **7** projektów planów zagospodarowania przestrzennego. Jeden z projektów planów zagospodarowania wymagał dwukrotnego zaopiniowania ze względu na nie spełnienie wymogów dotyczących terenów przeznaczonych pod rozbudowę cmentarza w pierwotnym projekcie planu. Dla kolejnych **8** projektów planów uzgodniono zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. W przypadku zmiany 1 planu uznano za zasadne odstępianie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Przekazane do zaopiniowania projekty planów wskazywały zagospodarowanie zgodne ze stanem istniejącym, wyznaczały nowe tereny głównie pod zabudowę mieszkaniową i usługową, zakładały ochronę wybranych terenów przed wprowadzeniem zabudowy jako przeciwwagę dla procesów urbanizacyjnych oraz wprowadzały zmiany w zakresie przeprowadzenia układu komunikacyjnego w celu dostosowania go do obecnego i przyszłego zagospodarowania terenu. Zaplanowana rozbudowa cmentarza przy ul. Żorskiej mogła nastąpić pod warunkiem wykonania prac makroniwelacyjnych służących podniesieniu rzędnej terenu oraz wymianie gruntu na terenie nie wymagającym wykonania tych prac, na utwory nie zawierające CaCO₃. W każdym projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego proponowano szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko.

Celem sporządzanych planów było racjonalne zagospodarowanie terenów, zgodnie z kierunkami polityki przestrzennej przyjętej dla tego obszaru w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Tychy poprzez ustalenie stosownych przeznaczeń terenów oraz zasad zabudowy, zagospodarowania oraz kształtowania i ochrony ładu przestrzennego.

Odrębną kwestię w działaniach zmierzających do poprawy stanu sanitarno-higienicznego stanowi opiniowanie i określanie warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W 2021 r. Prezydent Miasta prowadząc postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko zasięgał opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach co do obowiązku przeprowadzenia takiej oceny dla **14** przedsięwzięć. Po przeanalizowaniu rodzaju i charakterystyki przedsięwzięcia, jego usytuowania oraz rodzaju i skali możliwego oddziaływania w **1** przypadku wyrażono opinię o potrzebie przeprowadzenia takiego postępowania określając jednocześnie zakres raportu.

Na kolejnym etapie postępowania tj. przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Prezydent zwrócił się o zaopiniowanie warunków realizacji dla **3** przedsięwzięć, były to przedsięwzięcia związane z odzyskiem, przetwarzaniem i składowaniem odpadów.

Przy uzgadnianiu przedsięwzięć zwracano uwagę na konieczność zapewnienia ludziom, przebywającym w sąsiedztwie inwestycji, odpowiednich warunków życia poprzez m.in.: zabezpieczenie przed występującą uciążliwością hałasu, zabezpieczenie przed wpływem zanieczyszczenia powietrza oraz wód powierzchniowych i podziemnych, jak i właściwą gospodarką odpadami na etapie ich realizacji, eksploatacji oraz likwidacji.

Ważną rolę w zapewnieniu zdrowia publicznego odgrywa również prawidłowe zaprojektowanie obiektu budowlanego, a także jego wykonanie. Przy uzgadnianiu dokumentacji projektowych sprawdzano czy dla planowanego zakresu i programu funkcjonowania obiektu zostaną spełnione wymagania określone w przepisach szczegółowych oraz wszystkich mających zastosowanie przepisach i normach wynikających z Prawa budowlanego.

W roku ubiegłym uzgodniono **13** projektów architektoniczno-budowlanych, w tym dokumentację projektową żłobków, przedszkoli, centrum fizjoterapii, przychodni, wentylacji w przychodni, lokali gastronomicznych, salonów fryzjerskiego i kosmetycznego. Przy uzgadnianiu dokumentacji projektowych oceniano rozwiązania proponowane przez projektantów w aspekcie zagwarantowania odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych w miejscach pobytu ludzi poprzez zastosowanie m.in. prawidłowej funkcji oraz warunków techniczno-użytkowych pomieszczeń, właściwych pod względem zdrowotnym materiałów budowlanych, właściwego oświetlenia oraz prawidłowej wymiany powietrza w projektowanych pomieszczeniach.

W 2021 r. pracownicy pionu Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego dokonali ogółem **64** odbiorów obiektów zgłoszonych przez inwestorów w myśl art. 56 ustawy Prawo budowlane lub ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Wśród odbieranych obiektów były sklepy spożywcze, lokale gastronomiczne, gabinet stomatologiczny, żłobki, przedszkola, zakłady fryzjerskie i kosmetyczne, budynki handlowo-usługowe i socjalno-magazynowe, rozbudowa GEMINI Park.

Czynności odbiorowe mają na celu zapewnienie, aby nowy obiekt został przekazany do użytkowania w stanie zapewniającym możliwość utrzymywania w nim właściwego stanu sanitarno-higienicznego tj. prawidłowego układu funkcjonalnego, właściwej wymiany powietrza, właściwego oświetlenia, wody o parametrach odpowiadających jakości wody do spożycia, prawidłowej gospodarki ściekami i odpadami.

Stwierdzić należy, że część obiektów, których zakończenie realizacji zostało zgłoszone nie spełniało wszystkich wymagań z zakresu wymagań sanitarno-higienicznych. Często obiekty nie były przygotowane do odbioru z uwagi na trwające w nich prace budowlano-wykończeniowe.

Niejednokrotnie wydanie pozytywnej opinii możliwe było dopiero po wyeliminowaniu przez inwestorów nieprawidłowości i uchybień stwierdzanych w trakcie oględzin obiektów.

Po dokonaniu odbioru nadzór nad obiektem przejmuje właściwa sekcja nadzoru bieżącego.

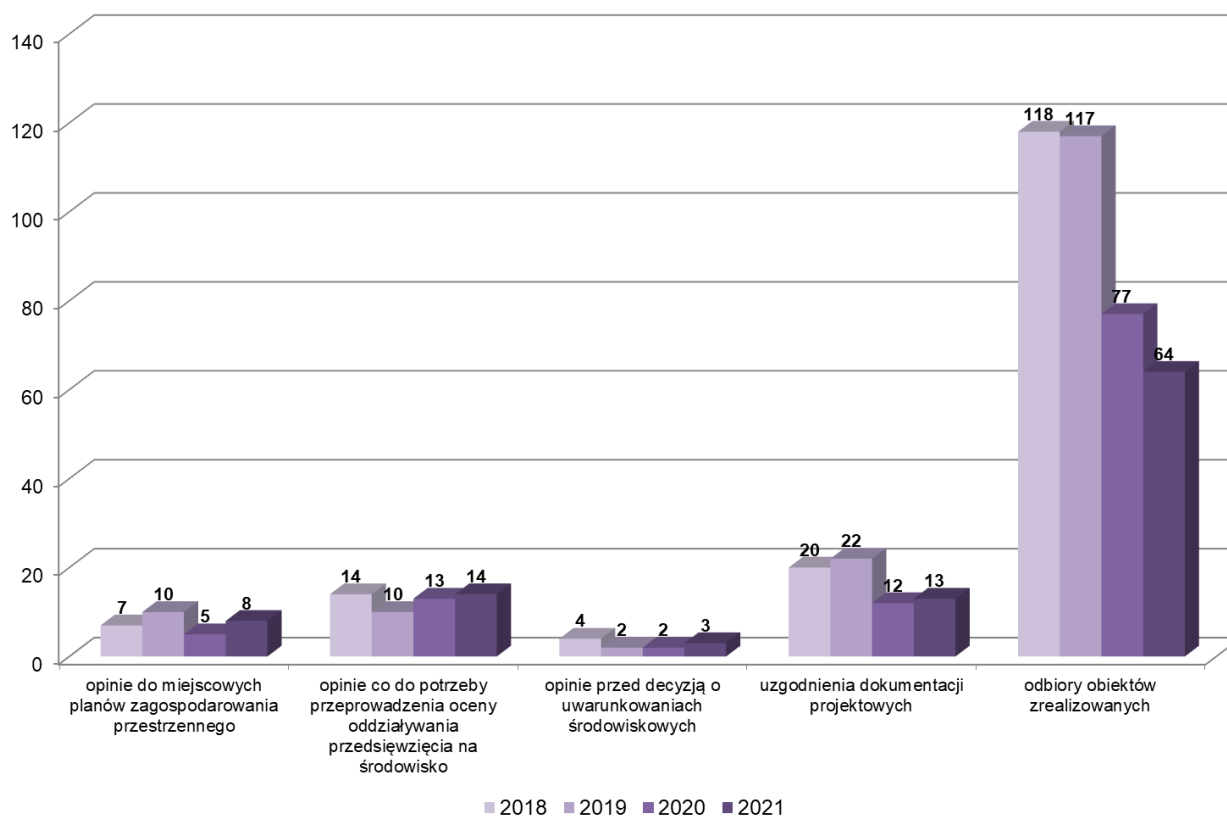
Tabela nr 1

Zestawienie liczbowe działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2021 r.:

Opinie dot. uzgodnienia planów zagospodarowania przestrzennego	7
Opinie co do potrzeby przeprowadzenia oceny o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko	14
Opinie przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	3
Uzgodnienia dokumentacji projektowych	13
Odbiory obiektów zrealizowanych	64

Wykres nr 1

Działalność pionu Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w latach 2018 - 2021

Podsumowanie:

Rola zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w Państwowej Inspekcji Sanitarnej, choć różni się od działań innych komórek jest bardzo ważna. Zadania wykonywane w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego mają charakter profilaktyczny, zmierzający do ochrony zdrowia ludzi przebywających w obszarze i sąsiedztwie planowanych przedsięwzięć. Polegają one na kontroli przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych w procesach planowania, projektowania i realizacji różnego rodzaju zamierzeń inwestycyjnych. Uzgadniając planowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko egzekwowano rozwiązania, zapewniające bezpieczeństwo zdrowotne i właściwe warunki życia ludzi znajdujących się w ich sąsiedztwie.

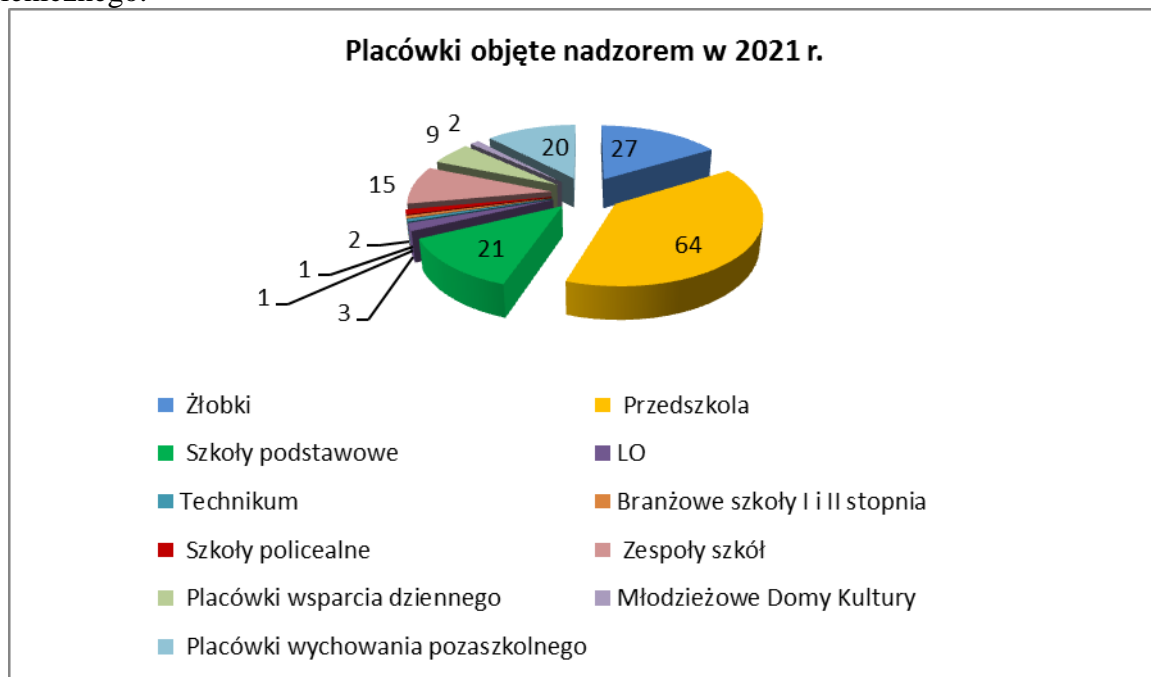
Ważną rolę w zapewnieniu zdrowia publicznego odgrywa także prawidłowe zaprojektowanie i wykonanie obiektów budowlanych. Działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach, w tym zakresie, obejmowały uzgadnianie dokumentacji projektowych obiektów budowlanych oraz odbiory obiektów zrealizowanych, poprzez egzekwowanie rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo zarówno pracowników jak i ludzi korzystających ze świadczonych usług.

Ze względu na ogłoszenie w marcu 2020 r. stanu epidemii wywołanym zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 podejmowanie działań statutowych sekcji w 2021 r. było utrudnione.

7. OCENA STANU SANITARNEGO PLACÓWEK DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

W 2021 r. Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży bieżącym nadzorem sanitarnym objęła **165** placówek nauczania i wychowania z miasta Tychy. Placówki objęte stałym nadzorem sanitarnym to przede wszystkim żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe, a także, placówki pracy pozaszkolnej i inne zakłady. Przeprowadzono **41** kontroli bieżącego stanu sanitarno-higienicznego.

Skontrolowano:

1. Żłobki – 3
2. Przedszkola – 12
3. Szkoły podstawowe – 6
4. LO – 1
5. Zespół Szkół – 4
6. Placówki wychowania pozaszkolnego – 1

Przeprowadzone kontrole sanitarne nie wykazały nieprawidłowości bieżącego stanu sanitarnego i technicznego. W czasie kontroli szczególną uwagę zwracano na zaopatrzenie w środki do dezynfekcji rąk, powierzchni, sprzętów i urządzeń.

W 2021 r. zimowy i letni wypoczynek dla dzieci i młodzieży zorganizowany był w miejscu zamieszkania, którego celem było zapewnienie opieki i rekreacji dzieciom pozostającym w mieście. Przygotowany został specjalny program zajęć na którego składały się m.in. wycieczki piesze i autokarowe, wyjazdy na obiekty rekreacyjno-sportowe, spacer po okolicy. W trakcie wypoczynku przekazywano organizatorom pakiety edukacyjne w celu rozpowszechnienia wśród uczestników wypoczynku

Podsumowując przebieg wypoczynku można stwierdzić, że na terenie działania PPIS w Tychach odbywał się on we właściwych warunkach, gwarantujących higieniczny i bezpieczny pobyt dzieci i młodzieży, zgodnie z wytycznymi GIS, MZ, MEN dla organizatorów wypoczynku dzieci i młodzieży.

W uwagi na bardzo dużą liczbę zachorowań na SARS-CoV-2 wśród dzieci i młodzieży oraz personelu placówek oświatowych, pracownicy Sekcji HDiM obejmowali kwarantanną osoby ze styczności. Ścisłe współpracowano w tym zakresie z dyrektorami poszczególnych placówek oświatowych. PPIS w Tychach wydał 374 pisemne opinie sanitarne w sprawie przejścia z systemu nauczania stacjonarnego na system zdalny lub hybrydowy. Podejmowano działania przeciwepidemiczne w związku z występującymi ogniskami zachorowań na COVID-19 w placówkach nauczania i wychowania. Na terenie miasta Tychy odnotowano 51 ognisk.

8. DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWO – ZDROWOTNA

W 2021 r. działalność Sekcji Oświaty Zdrowotnej była skupiona na uświadamianiu społeczeństwu roli szczepień ochronnych oraz podstawowych zasad bezpieczeństwa związanych z pandemią COVID-19. W szkołach realizowane były programy i akcje prozdrowotne. Dużą rolę odegrały media społecznościowe, w których na bieżąco zamieszczane były aktualne informacje nt. prowadzonych akcji, kampanii i programów prozdrowotnych.

Zaplanowane działania w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia wynikały z zapisów Ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Narodowego Programu Zdrowia, Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV opracowanego na lata 2017-2021 oraz wytycznych Głównego Inspektoratu Sanitarnego.

Na 2021 r. zaplanowano realizację następujących programów edukacyjnych skierowanych do placówek oświatowo-wychowawczych:

- „Bieg po zdrowie”- program antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla IV klas szkół podstawowych,
- „Klub Zdrowego Przedszkolaka”- promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci przedszkolnych i ich rodziców,
- „Skąd się biorą produkty ekologiczne”- zwiększenie świadomości i wiedzy dzieci przedszkolnych na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych,
- Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV- ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, wzrost poziomu wiedzy nt. HIV/AIDS,
- „Podstępne WZW”- upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C,
- „ARS, czyli jak dbać o miłość?”- ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie,
- „Smak życia czyli debata o dopalaczach”- dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich zażywania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami,
- „Trzymaj Formę!”- edukacja, w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety,
- „Znamię! Znam je?”- upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy o nowotworach złośliwych i kształtowanie prozdrowotnych zachowań,
- „Wybierz Życie-Pierwszy Krok”- poprawa świadomości uczniów szkół ponadpodstawowych w zakresie profilaktyki wirusa HPV i raka szyjki macicy.

Realizacja programów polegała na przeprowadzeniu działań edukacyjnych zgodnie ze scenariuszami lub głównymi wytycznymi danego programu. Realizatorzy dostosowywali treści w zależności od potrzeb danej grupy.

Oprócz działań programowych podejmowane były również następujące działania nieprogramowe:

- „Światowy Dzień Zdrowia” obchodzony był pod hasłem: „Budowanie sprawiedliwszego i zdrowszego świata”,
- „Dopalacze-Wypalacze „groźne narkotyki””,
- „Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad higieny”,
- „Brązowo, ale czy zdrowo”,
- Akcja informacyjna dot. bezpiecznego grzybobrania,
- „Bezpieczne Ferie 2021”,
- „Bezpieczne Wakacje 2021”,
- „Wirusoochrona” dla szkół i przedszkoli,
- „Profilaktyka 40 plus”,
- „Wybieraj bezpieczną żywność”,
- „Lekki tornister”- profilaktyka wad postawy.
- W 2021 r. realizowane były również kampanie:
- „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”- wojewódzka akcja skierowana do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem: rodziców dzieci w wieku 0-3, dzieci przedszkolnych oraz rodziców planujących dziecko;
- „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”- kampania ogólnopolska, skierowana do kobiet w wieku prokreacyjnym, ciężarnych oraz ich rodzin i bliskich;
- „#SzczepimySię”- kampania ogólnopolska, skierowana do ogółu społeczeństwa promująca szczepienia przeciwko COVID-19.

W ramach akcji oraz kampanii podejmowano różne działania profilaktyczne na terenie objętym nadzorem przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach. Dotyczyły one głównie przedsięwzięć związanych z propagowaniem zasad higieniczno-sanitarnych i ograniczeniem rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2.

W ramach kampanii dotyczącej szczepień przeciwko wirusowi SARS-CoV-2 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tychach wydał plakat informacyjno-edukacyjny promujący kampanię „#SzczepimySię”. Plakat został wyeksponowany w pojazdach komunikacji miejskiej na podległym terenie. Podmioty lecznicze zostały oplakatowane. Przy wejściach głównych dużych zakładów pracy wyeksponowano plakaty Ministerstwa Zdrowia i PPIS w Tychach oraz ulotki informacyjne dostępne dla wszystkich pracowników tychże zakładów.

Ponadto materiały edukacyjne dotyczące szczepień oraz akcji „Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny” trafiały do zakładów pracy, placówek oświatowo-wychowawczych, aptek, lokalnej prasy, bibliotek oraz jednostek samorządu terytorialnego.

Oplakotowane zostały również powszechne punkty szczepień. Ekspozowane materiały miały na celu przypomnienie o wzięciu odpowiedzialności za swoje zdrowie oraz swojej rodziny poprzez możliwość zaszczepienia się.

W jednej z lokalnych gazet- „Twoje Tychy” nr 25/709 z dnia 22 czerwca 2021 r. ukazał się wywiad Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach lek. med. Grzegorza Gołdyni pt. „Pandemia się wyciszyła, ale nie minęła”.

W dniach od 11.01.-15.01.21r. odbyło się testowanie nauczycieli klas I-III szkół podstawowych, szkół specjalnych i personelu administracyjnego w 4 powiatach: tuskim, mikołowskim, bieruńsko-łędzińskim oraz pszczyńskim. Z badań skorzystało 1347 pracowników szkół.

Przed rozpoczęciem akademickiego roku informacje nt. akcji „#SzczepimySię” oraz „Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny” zamieszczono na stronie internetowej Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Tychach oraz oplakatowano siedzibę uczelni.

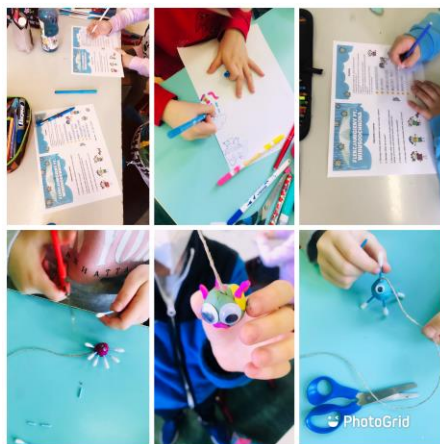
Kontynuowana była akcja dot. „Bezpiecznych wakacji” oraz „Brązowo ale czy zdrowo”. Pracownicy PSSE docierali z materiałami do uczestników kolonii i półkolonii.

Od 2021 r. realizowana była nowa wojewódzka akcja pt. „Wirusoochrona”, skierowana do przedszkolaków, uczniów klas I-III szkół podstawowych oraz ich rodziców i opiekunów. Jej celem była promocja podstawowych zasad higieny osobistej wśród dzieci i ich rodziców oraz zwrócenie uwagi na znaczącą rolę higieny jako podstawowego środka zapobiegania przenoszeniu się wirusów.

W ramach realizacji akcji w placówkach szkolno-wychowawczych poruszano tematy dotyczące zasad postępowania w czasie epidemii koronawirusa, podstawowych zasad zdrowego stylu życia. Formy zaproponowane przez nauczycieli były urozmaicone o doświadczenia, piosenki tematyczne, prace plastyczne, prezentacje multimedialne, dramy, teatryki, formy pokazowe, ruchowe, bajki profilaktyczne, instruktażowe – technika mycia i dezynfekcji rąk, zakładania i ściągania maseczki. Dzieci nagrywały filmiki promujące higienę osobistą, oglądały ręce za pomocą specjalnej kamery, uczestniczyły w ćwiczeniach interaktywnych na platformie edukacyjnej.

Nauczyciele przeprowadzali z uczniami różne doświadczenia dot. działania mydła, środków dezynfekcyjnych, przenoszenia i rozprzestrzeniania się wirusów oraz wnikania ich do organizmu. W niektórych szkołach lekcje były wzbogacone o wizytę pielęgniarki szkolnej.

W I i II edycji wzięło udział 27 szkół podstawowych i 33 przedszkola z terenu miasta Tychy.

W ramach „Bezpiecznych wakacji” pracownicy prowadzili dystrybucję materiałów edukacyjnych związanych z tematyką obowiązujących zasad bezpieczeństwa w związku z epidemią koronawirusa SARS-CoV-2, bezpiecznego korzystania z kąpielii wodnych i opalania, profilaktyki uzależnień od dopalaczy i innych środków psychoaktywnych, profilaktyki chorób odkleszczowych. Materiały dystrybuowane były do organizatorów letnich form wypoczynku, miejskich bibliotek, kąpielisk i basenów.

Nagłośniona została również akcja „Brązowo, ale czy zdrowo”, ponieważ coraz większym problemem dla zdrowia staje się nadmierne narażenie na promieniowanie ultrafioletowe. Coraz więcej młodych ludzi nie uważa poparzeń słonecznych za coś niebezpiecznego. Bagatelizowanie tego zjawiska wynika z ogólnego braku świadomości, jak i wiedzy na temat procesów zachodzących w skórze podczas opalania. Plakat profilaktyczny został rozesłany do placówek szkolno-wychowawczych, lokalnej prasy, bibliotek oraz jednostek samorządu terytorialnego.

Od 1 lipca realizowany był program „Profilaktyka 40 Plus”, którego celem była ocena organizacji i efektywności objęcia świadczeniobiorców od 40 roku życia profilaktyczną diagnostyką w zakresie najczęściej występujących problemów zdrowotnych. Wykonując badania profilaktyczne można wykryć choroby na wczesnym stadium. Każdy Polak, który ma 40 lat lub więcej, mógł otrzymać jednorazowy dostęp do bezpłatnego pakietu badań diagnostycznych. Materiały promocyjne ukazały się na stronach internetowych jednostek samorządu terytorialnego, placówek szkolno-wychowawczych oraz zostały udostępnione użytkownikom portali społecznościowych.

W dniu 13 października 2021 r. zorganizowano zajęcia dla dzieci z Niepublicznego Przedszkola Akademia Przedszkolaka w Tychach. Podczas zajęć poruszano tematykę dot. podstawowych zasad higieny- prawidłowej techniki mycia i dezynfekcji rąk, higieny zębów, zdrowego stylu życia- prawidłowego odżywiania, aktywności fizycznej. Ponadto omówiono zagadnienia związane z ochroną przed kleszczami, bezpieczną zabawą na podwórku, ochroną przed biernym paleniem. Podsumowaniem pogadanki były zagadki tematyczne, na które dzieci chętnie odpowiadały.

W dniach 20 i 26 października odbyły się webinary pt. „Wybieraj bezpieczną żywność”, w których łącznie wzięło udział 101 uczestników. Webinaria realizowane były w ramach kampanii EFSA #EUChooseSafeFood, która miała na celu uświadomienie konsumentom, jak istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności odgrywa nauka. Ogólnoeuropejska kampania rozpoczęła się w lipcu i zachęcała Europejczyków do podejmowania świadomych wyborów dotyczących żywności.

WNIOSKI:

Działalność Sekcji Oświaty Zdrowotnej prowadzona była zgodnie z planem przedsięwzięć na 2021 r. Dzięki podejmowaniu działań realizowanych przy współpracy z różnymi organizacjami i instytucjami zwiększył się zasięg i efektywność oddziaływań prozdrowotnych na społeczeństwo. W minionym roku przedsięwzięcia prozdrowotne, komunikaty, materiały edukacyjne zamieszczane były w mediach społecznościowych- strona internetowa PSSE, Facebook, Twitter. Były one rzetelnym źródłem informacji, z którego skorzystało 100 242 odbiorców.

Wiele zaplanowanych działań terenowych nie odbyło się ze względu na trwającą pandemię.